

NORDISK REDEGØRELSE 2018

**Ved Naalakkersuisoq for Råstoffer, Arbejdsmarked
Indenrigsanliggender og Nordisk Samarbejde**

Forsidebillede af lande: S. Solbjerg J. – Eget arbejdet, CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4313580>

Indholdsfortegnelse

1. Det generelle nordiske samarbejde.....	5
1.1 Samarbejdsministrenes vigtigste opgaver i perioden	5
Nordisk Råds session 2017	5
MR-SAM møde i februar 2018.....	6
Nordisk Seminar i Nuuk, februar 2018	7
1.2. Nordisk Samarbejdsforum	8
1.3. Græsehindringsrådet i Nordisk ministerråd.....	8
1.4. Naalakkersuisuts samarbejde med Vestnordisk Råd.....	8
Vestnordisk Råds årsmøde 2017	8
Vestnordisk Råds rekommandationer 2017	9
Vestnordisk Råds Temakonference 2017	10
De vestnordiske udenrigsministres møde den 31. august 2017	10
2. Bidrag fra Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke	12
2.1. Kultur	12
Budgetramme.....	12
Aktiviteter	12
2.2. Uddannelse og Forskning	13
Budgetramme.....	13
Aktiviteter	13
Ny programperiode for Netværk for Voksnes Læring (NVL)	13
Nordplus – nyt programdokument og ny programperiode.....	13
Forlængelse af samarbejdsprogrammet om Nordisk-russisk samarbejde indenfor videregående uddannelse og forskning.	13
Pilotprojekt om fælles moduler på læreruddannelsen.	14
Forskningspolitisk redegørelse	14
Forlængelse af Overenskomst om adgang til videregående uddannelse	14
Andet	14
3. Bidrag fra Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug	15
3.1 Samarbejdsprogram for NMR-FJLS (Fiskeri, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug)	15
3.2 Fiskeri.....	15
Relevante samarbejder i fiskerisamarbejdet.....	16
3.3 Levnedsmidler	17
Ny Nordisk Mad.....	17
3.4 Fangst og Jagt	17
3.5 Veterinær og Fødevarermyndigheden i Grønland (VFMG)	18
One Health.....	18
3.6 MR-FJLS Ministermøde i Haparanda Tornio 27. juni 2018.....	18
4. Bidrag fra Departementet for Natur og Miljø.....	19
4.1 Natur og Miljø.....	19
Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima (MR-MK).....	19
4.2 Deltagelse i arbejdsgrupper under Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima	19
Terrestriske Økosystemer (TEG).....	19

Havgruppen (HAV).....	19
Nordisk Affaldsgruppe (NAG)	20
Småsamfundsgruppen.....	20
Nordisk Råds Miljøpris.....	20
5. Bidrag fra Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet	21
5.1 Nordisk Ministerråd for Social- og Helsepolitik (MR-S) og Embedsmandskomiteen (EK-S).....	21
5.2 Rådet for nordisk samarbejde om handicap (funktionshinder)	21
5.3 Nordisk Ministerråd for Lovsamarbejde (MR-LOV) og embedsmandskomité (EK-LOV).....	21
MR-lov og EK-Lov	21
5.4 Nordisk Børne- og Ungdomskomite (NORDBUK)	22
5.5 Deltagelse i Nordisk Råds 69. session 2017	23
5.6 Nordic Forum on Disability: Human rights, disability and research	23
5.7 Besøg fra Nordisk Velfærdscenter.....	24
5.8 Nordisk netværk om senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen	24
6. Bidrag fra Departementet for Sundhed og Forskning	25
6.1 Nordisk Ministerråd for Social- og Helsepolitik (MR-S).....	25
6.2 Nordisk lægemiddelsamarbejde.....	25
6.3 Nordisk Sundhedsberedskab	25
6.4 Årligt møde mellem de Vestnordiske sundhedsministre	25
6.7 Nordisk Dementnetværk	26
6.8 Nordens velfærdscenter	26
6.9 Sundhedsvæsenets samarbejde med Island	26
6.10 Det nordiske ligestillingssamarbejde (MR-JÄM/EK-JÄM).....	27
Nordisk Ministerråd for Ligestilling (MR-JÄM) og Embedsmandskomiteen (EK-JÄM).....	27
Barbershop konference FN-Byen København den 12. oktober 2017.....	27
7. Bidrag til fra Departementet for Erhverv og Energi.....	28
7.1. Ministerrådet for Bæredygtig Vækst (MR-VÆKST).....	28
7.2. Embedsmandskomiteen for næring (erhverv)	28
Nordmin.....	29
Nordisk Innovation (NI)	29
Nordisk projektfond (Nopef)	29
7.3. Embedsmandskomiteen for energi	30
7.4. Embedsmandskomiteen for regionalpolitik	30
Nordatlantsamarbejdet (NORA)	31
Nordatlantisk Udviklingsstrategi (NAUST).....	31
Vestnordenfonden.....	32
Nordregio.....	32
8. Bidrag fra Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender.....	33
8.1 Embedsmandskomiteen for regionalpolitik	33
8.2 Nordisk Ministerråds arbejdsgruppe for bæredygtig udvikling	34
8.3 FN's 17 globale udviklingsmål	34
8.4. Arbejdsliv	35
Netværk for Voksnes Læring (NVL)	35

Ministerrådet for Arbejdsliv (MR-A).....	35
Embedsmandskomitéen for Arbejdsliv (EK-A).....	35
Arbejds miljøudvalget.....	36
Arbejdsmarkedsudvalget.....	36
Arbejdsretsudvalget	36
Bilag 1. Ressortfordeling i forhold til opdeling af ansvarsområder for Naalakkersuisut på de 10 ministerråd.....	36
Bilag 2. Ressortfordeling i forhold til opdeling af ansvarsområder for Naalakkersuisut på de 11 ministerråd inden udskrivelse af valg til Inatsiartut den 24. april 2018.	38
Bilag 3. Oversigt over støtte fra Nordens Institut i Grønland (NAPA) til nordiske projekter.	39
Bilag 4. Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (Støttemidler fra Nordisk Ministerråd til grønlandske projekter i 2018).....	39
Bilag 5. Departementet for Erhverv og Energi. NORA projektstøtte i 2017, hvoraf flere af projekterne har direkte grønlandsk involvering.	40

1. Det generelle nordiske samarbejde

I slutningen af oktober/begyndelsen af november hvert år afholder Nordisk Råd sin årlige session. Dette markerer for en lang række emners vedkommende afslutningen af Nordisk Råds behandling af de sager, som rådets udvalg har arbejdet med siden sidste session. Mange af Nordisk Råds drøftelser baserer sig på de ministerrådsforslag og redegørelser, som de nordiske regeringer og Nordisk Ministerråd forelægger for Nordisk Råd. I nærværende redegørelse gennemgås de vigtigste emner i samarbejdet i Nordisk Ministerråd set fra et grønlandsk perspektiv i perioden november 2017 til juni 2018. Det drejer sig dels om sager, som vedrører det generelle samarbejde, og som varetages af formanden for Naalakkersuisut og Naalakkersuisoq for Nordisk Samarbejde, og dels om de enkelte medlemmer af Naalakkersuisuts arbejde i de ministerråd, der hører under deres ressort.¹

Nordisk Råds session i København

Nordisk Råds session fandt sted i Helsingfors i dagene 31. oktober - 2. november 2016. Under sessionen deltog daværende Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen Sara Olsvig på hvor Naalakkersuisoq repræsenterede Grønland som 1. viceformand. Derudover deltog daværende Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde Agathe Fontain foruden daværende Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke Doris Jakobsen Jensen.

Nordiske møder på statsministerniveau

De nordiske statsministre mødtes uformelt i Örnsköldsvik, Sverige den 23. maj 2018. Pga. valg til Inatsisartut den 24. april og ny koalitionsdannelse den 15. maj 2018, var Formanden for Naalakkersuisut forhindret i at deltage.

1.1 Samarbejdsministrenes vigtigste opgaver i perioden

Nordisk Råds session 2017

Nordisk Råd afholdt sin 69. session i Helsingfors ved månedsskiftet oktober - november, og der blev afholdt samarbejdsministermøde og møde med Vestnordisk Råds præsidium i forbindelse hermed.

Daværende Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde og de andre Samarbejdsministre slutbehandlede Nordisk Ministerråd budget for 2018, og man kunne konstatere, at Nordisk Råd havde afgivet positive og konstruktive bemærkninger til forslaget.

Nordisk Råd havde stillet et forslag om, at ministerrådet gennemfører en redegørelse for det nordiske arbejde om søfartsrisici og miljø sikkerhed i Arktis. Grønland foreslog, at det bliver taget op af samarbejdsministrene i 2018 som et politisk initiativ under det nye arktiske samarbejdsprogram.

I ministrenes drøftelse af prioriteringerne for 2019 blev der fra grønlandsk side givet støtte til prioritering af turistsamarbejdet samt opfølgningen af ”gennemlysningen” af det nordiske samarbejde på socialområdet, som forventes færdiggjort i 2018. Endvidere blev der givet udtryk for en forventning om, at Island som formandskabsland i 2019 vil følge op på den nordatlantiske udviklingsstrategi, som regionalministrene forventes af forelægge for Nordisk Råds session i 2018.

I forbindelse med Nordisk Ministerråds forhold til Europa understregedes det fra grønlandsk side, at det er meget vigtigt, at Norden intensiverer arbejdet med fælles nordiske udspil på områder, hvor ny EU lovgivning er på vej. På denne måde kan man forebygge, at nye grænsehindringer opstår.

¹ Fordeling af ministerråd på Naalakkersuisut områder, se bilag 1.

Grønlands samarbejdsminister havde fået det hverv at fremlægge den første redegørelse for arbejdet med ministerrådets tværsektorielle strategi for børn og unge, som blev igangsat i 2016. Starten på strategien har været vellykket, idet 11 ud af 15 sektorer allerede har integreret formuleringer omkring børn og unge i deres arbejdsprogrammer.

De vestnordiske samarbejdsministre havde deres traditionelle møde med Vestnordisk Råds præsidium, hvor man gennemgik arbejdet med de aktive rekommandationer. Årets rekommandationer har endnu ikke været forelagt Inatsisartut, hvorfor en grønlandsk stillingstagen fortsat udestår.

MR-SAM møde i februar 2018

Daværende Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde deltog ligeledes den 8. februar i samarbejdsministrenes (MR-SAM) første møde i 2018.

I 2018 har Sverige formandskabet i Nordisk Ministerråd. Det svenske formandskab tager udgangspunkt i et inkluderende, bæredygtigt, innovativt, trygt og åbent Norden.

Samme dag som samarbejdsministrenes møde blev afholdt, offentliggjorde den nordiske forskningsinstitution NORDREGIO den seneste samlede beskrivelse af Norden: ”*State of the Nordic Region 2018*”, som bl.a. fremhæver at Norden samlet set er verdens 12. største økonomi. Samtidig fremgår det i rapporten, at Norden er et af de områder, som har det bedste udgangspunkt, når det gælder om at realisere FN’s 17 verdensmål for bæredygtig udvikling.

I forbindelse med samarbejdsministrenes møde fremhævede Naalakkersuisoq, at det er en stor fordel for Grønland, at landet aktivt deltager i det nordiske samarbejde i en del af verden, som står så stærkt demokratisk og i forhold til bæredygtig udvikling, som Norden gør.

På en række centrale politiske områder som økonomi, miljø, social og kultur giver det nordiske samarbejde både mulighed for at udbrede Naalakkersuisuts politik og for at drage nytte af de erfaringer, som de nordiske lande har gjort sig.

På samarbejdsministrenes møde blev det besluttet at fastholde det samlede nordiske budget for 2019 på 950 mio. DKK. Ministrene er enige om at gennemføre statsministrenes prioritering af digitalisering, mobilitet og profilering/kultursatsning udenfor Norden. I de retningslinjer der følger med budgettildelingen til sektorerne understregede ministrene at man skal følge de 3 tværgående prioriteringer om ligestilling, bæredygtighed (Agenda 2030) og børn og unge.

På mødet afleverede professor emeritus Inge Lorange Backer den rapport om mulighederne for et øget nordisk lovsamarbejde, som han havde udarbejdet til Nordisk Ministerråd. I forbindelse med udarbejdelsen af rapporten havde han ført samtaler med centrale personer i alle 8 lande i Norden. Under besøget i Nuuk mødtes professoren bl.a. med Rigsombudsmanden, med Retschef i Formandens Departement og med embedsfolk i Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen.

Borgere og virksomheder i Norden kan have stor fordel af at lovgivningen om samme emne er ens udformet i de nordiske lande, men Inge Lorange Backer understregede at en udvikling at dette samarbejde kræver at landene prioriterer relevante embedsmænds arbejdstid således at det kan realiseres.

International profilering og positionering af Norden har været højt prioriteret af de nordiske samarbejdsministre siden strategien blev godkendt i 2015. Det overordnede formål med profilering og positionering af Norden i 2018 er at skabe et samlet brand for Norden. Strategien operationaliseres som en kommunikationsplatform hvis formål er, at formidle Norden på den internationale arena.

Fra Grønland har informationsmedarbejderen i den Grønlandske Repræsentation i København samt Visit Greenland deltaget aktivt i arbejdet.

På samarbejdsministrenes møde den 8. februar 2018 præsenterede projektlederen konceptet for profilering "*Traces of North*" som bl.a. omhandler et online digitalt redskab, som man kalder en "værktøjskasse". Ideen er, at man ved at bruge de spor af nordiske aktiviteter, som allerede findes rundt om i verden, kan "brande" Norden gennem udstillinger, konferencer, projekter o.lign. Det er meningen at værktøjskassen skal deles med relevante aktører, som turistorganisationer, brancheforeninger, repræsentationer og ambassader mv. Grønlandske myndigheder, virksomheder og organisationer har mulighed for at deltage i alle de sammenhænge, hvor denne værktøjskasse anvendes.

Nordisk Seminar i Nuuk, februar 2018

Daværende Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde afholdte årets Nordiske Seminar d. 28. februar 2018 i samarbejde med afdelingen for Udenrigsanliggender.

Naalakkersuisuts nordiske seminar 2018 havde fokus på det nuværende svenske formandskabsprogram i Nordisk Ministerråd samt Islands kommende formandskab i 2019. Dertil var der fokus på FN's bæredygtighedsmål 2030 i Norden og Grønland.

Daværende Naalakkersuisoq bød velkommen til bl.a. Islands Transport- og Kommunalminister samt minister for Nordisk Samarbejde Sigurður Ingi Jóhannsson, som præsenterede Islands kommende prioriteringer ifm. Islands kommende formandskab i Nordisk Ministerråd.

Det svenske formandskabsprogram med titlen "Et inkluderende, innovativt og trygt Norden" blev præsenteret af Sveriges medlem af nordisk Samarbejdskomité (NSK) ambassadør Krister Bringéus.

Sverige har valgt at inddele formandskabet i 3 temaer:

1. Et inkluderende Norden:
Temaet fokuserer på at løse nogle af de udfordringer Norden står overfor. Her fokuseres på digitale løsninger indenfor telemedicin, på social inklusion af unge og på en beskæftigelsespolitik, som giver mulighed for, at flere kommer i arbejde.
2. Et bæredygtigt og innovativt Norden:
Arbejde for innovative bæredygtige løsninger og øget nordisk samarbejde indenfor bioøkonomi, klimavenlig transport, og bæredygtig byggeri.
3. Et trygt og åbent Norden:
I dette tema står sikkerhedsspørgsmålet i centrum. Sverige ser gerne en øget koordinering og erfaringsudveksling mellem de nordiske lande ift. deres nationale sikkerhedsstrategier, mhp. forebyggelse af radikaliserings, organiseret kriminalitet, terrorisme og menneskehandel.

Afdelingschef Ida Heimann Larsen fra Udenrigsministeriet introducerede et af de danske formandskabsprojekter fra 2015, nemlig Arctic Web, som blev gennemgået af projektleder Henrik Skovmark fra Søfartsstyrelsen, og hun udtrykte forhåbning om, at man også fra grønlandsk side kunne forvente et markant projekt til det danske formandskabs for Nordisk Ministerråd i 2020.

Derudover blev der sat fokus på arbejdet mod FN's bæredygtighedsmål 2030 i Norden ved præsentation af de nordiske indikatorer for målene ved Seniorrådgiver Ulla Agerskov, samt status på kortlægningen af arbejdet i Grønland ved præsentation af Finansdepartementet og Grønlands Statistik. Dertil præsenterede Nordens Institut i Grønland NAPA planerne for Nordisk Kulturfestival 2019 som planlægges at finde sted i Nuuk i dagene 7.-13. Oktober 2019.

Der blev også givet et særskilt tak til Grønlands NSK-medlem Jørgen S. Søndergaard for hans mangeårige indsats og arbejde med det nordiske samarbejde samt en afsluttende tale af Departementschef i Departementet for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug Kenneth Høegh.

1.2. Nordisk Samarbejdsforum

Samarbejdet mellem Åland, Færøerne og Grønland i forbindelse med Nordisk Ministerrådsarbejdet – Nordisk Samarbejdsforum – har fungeret godt og de gensidige konsultationer er særligt vigtige i forbindelse med ministermøderne i og omkring Nordisk Råds session.

På sessionen i 2017 havde Nordisk Råd også spørgsmålet om fuldt medlemskab af Nordisk Råd på dagsordenen og sagen blev støttet på debatten i plenum af både Naalakkersuisut og Grønlands parlamentariske repræsentanter.

På samarbejdsministrene første møde i februar måned blev det besluttet at det samlede udgiftsniveau for det nordiske samarbejde i Nordisk ministerråd skal fastholdes i 2019 på 2018 niveau, hvilken vil sige 950 mio. Dkr. De nordiske statsministre har prioriteret digitalisering, mobilitet og profilering af Norden i Verden og de omprioriteringer, der er foretaget i budget 2019, viser denne prioritering. Det nordiske samarbejde i 2019 bliver særligt vigtigt for Naalakkersuisut, fordi Island har formandskabet, og der skal forberedes grønlandske indspil til det danske formandskabsprogram for Nordisk Ministerråd i 2020.

Samarbejdet på politisk niveau blev genoptaget efter forårsvalget bl.a. i forbindelse med ministermøde i maj og juni måned i Sverige.

1.3. Grænsehindringsrådet i Nordisk ministerråd

De nordiske samarbejdsministre vedtog i 2017 et nyt mandat for grænsehindringsrådet under Nordisk Ministerråd. Mandatet gælder for perioden 2018 – 2021. Det nye mandat styrker mandatet for de enkelte medlemmer af Grænsehindringsrådet, og det understreges bl.a. at medlemmerne kan tage direkte kontakt til et lands ministre, når man kan konstatere, at der er behov for politisk indgriben for at få en sag løst.

Det grønlandske medlem af Grænsehindringsrådet fra 2017 fortsætter arbejdet i det nye Grænsehindringsråd i 2018. Det sker i et tæt samarbejde med informationstjenestens Hallo Nordens medarbejdere i NAPA Nuuk.

En borgers problem med lovgivning i et andet nordisk land i forbindelse kommer i flere tilfælde frem, når en borger henvender sig til Hallo Norden for at få information om et andet lands nationale regler. Der kan opstå problemer, hvad enten der er tale om ferie, arbejde, bosætning efter pensionering eller studieophold.

Efter 2017 udestår fortsat en sag om anerkendelse af Grønlandske kørekort i Danmark efter 3 måneders ophold og generel anerkendelse i de andre nordiske lande. Sagen vil blive taget op fra Grænsehindringsrådets side overfor Naalakkersuisut i 2018.

1.4. Naalakkersuisuts samarbejde med Vestnordisk Råd

Vestnordisk Råds årsmøde 2017

Vestnordisk Råd er et parlamentarisk samarbejde mellem Grønland, Færøerne og Island og relaterer sig til samarbejdet i Nordisk Råd. Ligeledes foreligger en samarbejdsaftale mellem Vestnordisk Råd og de vestnordiske regeringer, som skaber en overordnet ramme for samarbejde.

Vestnordisk Råds årsmøde blev afholdt i dagene 31. august – 1. september 2017, i Islands parlament Altinget, i Reykjavik.

På programmet for årets møde var der blandt andet planlagt et indledende topmøde for de vestnordiske udenrigsministre under titlen: ”Vestnorden som en stærk region i Arktis”. Hertil Vestnordisk Råd opfordrede de tre lande til et tættere samarbejde om arktiske spørgsmål.

Under topmødet deltog daværende Naalakkersuisoq for Kommuner, Bygder Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger som stedfortræder for daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggende og Landbrug foruden Færøernes landstyremedlem for udenrigsanliggende og Islands daværende udenrigsminister. Ligesom de andre to vestnordiske udenrigsministre, fremhævede daværende Naalakkersuisoq ideer om hvordan han så den vestnordiske region bruge sin strategiske position i Arktis i fremtiden, samt hvordan de tre lande kan styrke deres samarbejde om arktiske anliggende yderligere.

I sin tale fremhævede Naalakkersuisoq, at de tre landes mulighed for at påvirke den arktiske dagsorden bedst kan aktualiseres ved at benytte sig af de kanaler der allerede er til rådighed. Herunder for Grønlands vedkommende primært ved aktiv deltagelse i Arktisk Råd, men også ved indspil og deltagelse i diskussionerne om arktiske anliggende i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd.

På årsmødet vedtager Vestnordisk Råd rekommandationer, som sidenhen sendes til de nationale parlamenter i Grønland, Island og på Færøerne. Denne gang blev der vedtaget 3 nye rekommandationer, den første opfordrer regeringerne til at samarbejde om at undersøge og bekæmpe mængden af mikroplast i havmiljøet og plastforurening generelt. Den anden rekommandation omhandler en anbefaling om at regeringerne overvejer mulighederne for øget samarbejde på fiskeriområdet inklusivt omkring viden om øget ressourceudnyttelse, fiskeriteknologi samt innovation. Med sidste og tredje rekommandation anmoder Vestnordisk Råd de tre regeringer om at nedsætte en arbejdsgruppe på kulturområdet, som får til opgave at udarbejde en fælles vestnordisk nodesæt vise- og sangbog.

Vestnordisk Råds rekommandationer 2017

Nye rekommandationer vedtaget under Vestnordisk Råds årsmøde:

1/2017

”Vestnordisk Råd opfordrer Færøernes Landsstyre, Grønlands Naalakkersuisut og Islands Regering til i samarbejde, at tage initiativ til at nedsætte en arbejdsgruppe bestående af relevante fagpersoner, der skal sammensætte en fælles vestnordisk nodesæt vise- og sangbog. Arbejdsgruppen skal ligeledes afdække de økonomiske udgifter ved en udgivelse i de tre lande.”

2/2017

”Vestnordisk Råd opfordrer Færøernes Landsstyre, Naalakkersuisut i Grønland og Islands Regering til at undersøge mulighederne for samarbejde mellem landene vedrørende en fiskeriuddannelse.”

3/2017

”Vestnordisk Råd opfordrer Færøernes Landsstyre, Islands Regering og Naalakkersuisut i Grønland til at iværksætte undersøgelser af mikroplastindholdet i havets levende ressourcer samt udbredelsen af plastikforurening i det nordatlantiske havområde. Undersøgelsens resultater ønskes fremlagt for Vestnordisk Råd i 2018.”

Afskrevne rekommandationer ved årsmødet:

2/2012

”Vestnordisk Råd henstiller til Færøernes Landsstyre, Naalakkersuisut i Grønland og Islands Regering, at tage initiativ til at forstærke landenes samarbejde om arktiske anliggende, samt at overveje og arbejde på, at lave en fælles vestnordisk strategi om Arktis på de områder landene har fælles interesse og hvor de kan blive enige om sådan en strategi. Rådet anmoder regeringerne også om, at

landenes udenrigsministre mødes jævnligt for at diskutere arktiske anliggende samt andre vestnordiske fælles interesser, årligt, hvert andet år i det mindste. Mødet bedes så vidt muligt afholdes i forbindelse med Vestnordisk Råds årsmøde.”

3/2013

”Vestnordisk Råd opfordrer Færøernes Landsstyre, Naalakkersuisut i Grønland og Islands regering til at udfærdige en redegørelse som behandler problematikken om faldende andel kvinder i de vestnordiske befolkninger. Redegørelsen skal sammenfatte konklusionerne i de afhandlinger, videnskabelige betænkninger og undersøgelser, som er produceret angående dette emne og indeholde forslag til tiltag, der kan medvirke til, kvinder bedre kan trives i Vestnorden.”

1/2015

”Vestnordisk Råd opfordrer Færøernes Landsstyre, Grønlands Naalakkersuisut og Islands Regering, at nedsætte en arbejdsgruppe bestående af relevante fagpersoner, som får til opgave at kortlægge de fælles gevinster der kunne være ved, at de tre lande indgår en frihandelsaftale og ved etablering af et vestnordisk handelsråd. Arbejdsgruppens kommissorium bør som minimum se på følgende:

- Kortlægge fordele og ulemper ved indgåelse af fælles vestnordisk frihandelsaftale, eller alternativt indgåelse af bilaterale aftaler, dvs. Grønland-Island og Grønland og Færøerne.
- Kortlægge på hvilke områder landene har fordele ved at åbne op for frihandel og hvilke områder de ikke har fordele ved at åbne op for frihandel.
- Kortlægge fordele og ulemper ved oprettelse af en fælles økonomisk zone i Vestnorden med de fire friheder; fri bevægelighed af varer, tjenester, kapital, og arbejdskraft.
- Kortlægge fordele og ulemper ved at etablere et vestnordisk handelsråd med det formål at identificere muligheder og forhindringer i fri og åben samhandel mellem de tre lande.”

1/2016

”Vestnordisk Råd anmoder Færøernes Landsstyre, Naalakkersuisut i Grønland og Islands Regering, om støtte til rådets ansøgning om observatørstatus i Arktisk Råd.”

Vestnordisk Råds Temakonference 2017

Vestnordisk Råd afholder årligt en temakonference med det formål at sætte et fælles højtaktuelt emne på dagsordenen. Sidst blev temakonferencen afholdt den 30. – 31. januar 2018 i Ilulissat og handlede om bæredygtig turisme i Vestnorden med titlen: ”*Udfordringer og muligheder for bæredygtig turisme i Vestnorden.*” Naalakkersuisut blev repræsenteret af daværende Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi Hans Enoksen.

De vestnordiske udenrigsministres møde den 31. august 2017

Efter Vestnordisk Råds årsmøde mødtes daværende Naalakkersuisoq for Kommuner, Bygder, Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger som stedfortræder for daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug, med Færøernes landstyremedlem for udenrigsanliggender og Islands daværende udenrigsminister til det årlige vestnordiske udenrigsministermøde.

Som det vigtigste punkt på dagsordenen blev handel i Vestnorden drøftet og en vestnordisk samarbejdsaftale på handelsområdet i form af en hensigtserklæring underskrevet.

Dette kom i forlængelse af Vestnordisk Råds rekommandation 1/2015 der gav Naalakkersuisut, Islands Regering og Færøernes Landstyre til opgave at kortlægge de fælles gevinster der kunne være ved, at de tre vestnordiske lande indgik en frihandelsaftale og etablerede et vestnordisk handelsråd.

Den underskrevne samarbejdsaftale (hensigtserklæring) indebærer nedsættelsen af en vestnordisk arbejdsgruppe på embedsmandsniveau, som får til opgave at arbejde videre med kortlægning af muligheder for øget samhandel og styrket samarbejde på en række områder af fælles interesse. Derudover indeholder aftalen en beslutning om, at de vestnordiske udenrigsministre mødes årligt og i så vidt muligt omfang i forlængelse af Vestnordisk Råds årsmøder.

Udenrigsministeriet oplyste i november 2017, at man havde meddelt den islandske regering, at aftalen efter dansk opfattelse var ugyldig, med henvisning til at procedurerne i henhold til fuldmagtsordningen for Færøernes vedkommende og Selvstyreloven for Grønlands vedkommende ikke var blevet fulgt, og aftalen henviser til et samarbejde om ”udenrigspolitik”. Grønland har efterfølgende meddelt Udenrigsministeriet, at man ikke ser problemer i at justere aftaleteksten således at dens karakter af hensigtserklæring bliver mere tydelig. For Grønland er det vigtigt at man gennem møder på ministerniveau i vestnorden løbende kan diskutere mulighederne for konkrete samarbejdstiltag på bl.a. handelsområdet.

2. Bidrag fra Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke

2.1. Kultur

Budgetramme

Ministerrådet for Kulturs (MR-K) ramme for 2018 er på 172,4 mio DKK. Rammen for MR-K er 2 mio. DKK mindre i forhold til budgettet for 2017.

Aktiviteter

MR-Kultur har fastlagt en strategi for det nordiske kultursamarbejde for 2013-2020. Strategien omfatter 5 temaer: Det bæredygtige Norden, Det kreative Norden, Det interkulturelle Norden, Det unge Norden og Det digitale Norden.

Indenfor kulturområdet er der udpeget kulturaktører som repræsentanter i bestyrelser for de nordiske huse- og institutter samt diverse kulturelle samarbejdsorganer for perioden 2018-2019. Derudover har der gennem året været deltagelse i møder i både Nordisk Ministerråd for Kultur (MR-K) og i Embedsmandskomiteen for Kultur (EK-K).

Kulturministrene startede et fælles Nordisk initiativ "Nordic Matters" som blev gennemført ved Southbank Center i London i 2017, taget fra konceptet fælles nordiske kultursatsninger og udviklet på initiativ af dansk formandskab i 2015. Målet med kulturelle initiativer indenfor rammerne af konceptet er at fremme samspillet mellem nordiske kulturområder med resten af verden og at skabe merværdi for involverede interessenter samt profilere Norden som en kreativ region. "Nordic Matters" blev evalueret af kulturministrene som værende en succes, og planlægningsprocessen af fremtidige kultursatsninger er igangsat.

Departementet for Kultur deltog på vegne af Naalakkersuisoq i åbningen af "Vigdís Internationale Center for Multilingualisme og Interkulturel Forståelse" i Reykjavik i april 2017.

Departementet for Kultur deltog desuden på vegne af Naalakkersuisoq i Nordisk Kulturminister-rådsmøde i MR-K 1/17 på Svalbard i april 2017. I forlængelse af dette møde blev desuden afholdt et Idrætstopmøde arrangeret af formandskabet.

Under MR-K 2/17 blev fremlagt en undersøgelse om medieøkonomi, bestilt af kulturministrene: "Reklame", - som desuden blev forelagt og debatteret under "Nordiske Mediedage" i Bergen i maj 2017, hvor der også var deltagelse fra Departementet for Kultur. Fra fagområdet fandt man ikke resultaterne overraskende, men efterlyste tiltag ift. den beskrevne situation: At de nordiske mediers indtægtsgrundlag generelt undermineres af internetreklamer, - ofte fra store internationale virksomheder.

Departementet for Kultur deltog i Nordisk Kulturministerrådsmøde i MR-K 1/18 i Malmø i maj 2018.

Gennem Nordens Institut i Grønland, NAPA, er der også i 2017 bevilget nordiske støttebidrag til en række kulturelle projekter. Støtten udgør i alt 3 mio. kr., der er ydet i form af rejsestøtte, projektstøtte eller til gæstespil og samarbejde. Der henvises for nærmere herom til bilaget.

NAPA havde i 2017 30 års jubilæum som nordisk institution i Grønland. Dette blev fejret med kafefemik i forbindelse med Nuuk Nordisk Kulturfestival og med besøg af blandt andet Nordisk Ministerråds generalsekretær.

Nuuk Nordisk Kulturfestival var et efter grønlandske forhold et stort kulturarrangement med over 275 deltagende artister og over 200 særskilte kulturelle begivenheder. Festivalen varede en uge. NAPA stod også som arrangør af Haute Couture udstillingen Iskrystalprinsessen, litteraturprojektet Allatta 3.0 og et nordisk fremstød på musikfestivalen SXSW i Austin og børnekunstprojektet Anaa-naga m.m.

NAPA fik i 2017 i opdrag at arbejde med nordisk information i Grønland indenfor rammerne af Norden i Fokus. Dette informations samarbejde forstærkede de øvrige informationsindsatser og har indebåret en højere synlighed og muliggjort et mere opsøgende informations samarbejde.

NAPA's virksomhed er uddybende beskrevet i NAPA's årsrapport for 2017, hvortil kan henvises.

2.2. Uddannelse og Forskning

Budgetramme

MR-U's ramme for 2018 er på 221,3 mio. kroner. Rammen er beskåret med 0,1 procent i forhold til 2017.

Aktiviteter

MR-U har i 2017 afholdt 2 møder, den 4. maj i Oslo og den 6. november i København. På det første møde havde ministrene en temadiskussion med emnet "Uddannelsens dannelsesopdrag i polariseringens og ekstremismens tid" og en anden temadiskussion med emnet "Kvalitet i videregående uddannelse". På det andet møde var der en forberedende diskussion forud for et nordisk topmøde om forskningssamarbejde, som blev afholdt i forlængelse af MR-U-mødet. Daværende Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke var forhindret i deltagelse i begge møder, hvorfor Grønland var repræsenteret på embedsmandsplan. EK-U har efterfølgende drøftet opfølgning på temadiskussionerne og topmødet om forskningssamarbejde.

Ny programperiode for Netværk for Voksnes Læring (NVL)

Grønland har gennem de seneste år deltaget meget aktivt i forskellige netværksaktiviteter i regi af Netværk for voksnes Læring (NVL). Det udbytterige samarbejde indenfor NVL skyldes i høj grad en meget kompetent og engageret indsats fra den grønlandske hovedkoordinators side sammenholdt med Grønlands deltagelse i styregrupper og arbejdsgrupper på området.

EK-U godkendte programdokument for NVL for perioden 2018-2022. De hidtidige værtsorganisationer blev opfordret til at fortsætte, hvilket også skete for Grønlands vedkommende. Det er således fortsat Center for National Vejledning, der er værtsorganisation i Grønland og Grønlands hovedkoordinator er udpeget af centret blandt medarbejderne på centret, således at funktionen er forankret i værtsorganisationen. Der er herved tilsigtet en institutionel forankring med henblik på at sikre, at aktiviteterne på området kan koordineres med centrets aktiviteter.

Nordplus – nyt programdokument og ny programperiode

MR-U godkendte i 2017 et nyt programdokument for Nordplus og en ny programperiode, der gælder for 2018-2022.

Forlængelse af samarbejdsprogrammet om Nordisk-russisk samarbejde indenfor videregående uddannelse og forskning.

EK-U besluttede at forlænge samarbejdsprogrammet med Rusland til og med udgangen af 2018. Det besluttedes i den forbindelse, at programmet hovedsageligt indrettes på forskningssamarbejde. Det besluttedes endvidere, at NordForsk skal være forvaltningsorgan for programmet.

Pilotprojekt om fælles moduler på læreruddannelsen.

Som opfølgning på anbefalingerne fra ad hoc gruppen om pædagogernes og lærernes uddannelse, efteruddannelse og profession, besluttede EK-U at godkende et pilotprojekt om afprøvning af fællesmodul for nordiske lærerstuderende om sprogundervisning. Pilotprojektet skal evalueres i løbet af 2018.

Forskningspolitisk redegørelse

MR-U vedtog som opfølgning på topmødet om forskningssamarbejde en forskningspolitisk redegørelse.

Forlængelse af Overenskomst om adgang til videregående uddannelse

EK-U besluttede, at overenskomsten om videregående uddannelse forlænges med 1 år til udgangen af 2018. MR-U har senere besluttet en ændring af overenskomsten, som medfører, at overenskomsten fremover gælder, indtil den opsiges af parterne.

Andet

Ud over de ovenfor fremhævede samarbejdsområder har Grønland på embedsmandsniveau, institutionsniveau og ved deltagelse af enkeltpersoner deltaget i mobilitetsprogrammet Nordplus.

I det løbende samarbejde deltager Grønland på uddannelses- og forskningsområdet fortsat aktivt i bestyrelser, arbejdsgrupper og ad hoc grupper.

3. Bidrag fra Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug

3.1 Samarbejdsprogram for NMR-FJLS (Fiskeri, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug)

Det 4-årige FJLS (fiskeri, jordbrug, levnedsmidler, skovbrug) sektor samarbejdsprogram for 2017-2020 tager afsæt i FN's Bæredygtige Udviklingsmål (The 2030 Agenda for Sustainable Development, også kaldet Sustainable Development Goals - SDG). Ved at tage afsæt i SDG kan det nordiske samarbejde i FJLS-sektoren, bidrage til at løse mange af de væsentligste globale udfordringer som verdens lande er enedes om at prioritere i Agenda 2030; fra klimaforandringer over resistensudvikling i sygdomsfremkaldende bakterier, til stigende problemer med livsstilssygdomme. FJLS sektoren lægger, i sit samarbejdsprogram, vægt på at bidrage til opfyldelsen af FN's 17 SDG, eftersom målene forventes at få en væsentlig betydning for de nordiske lande i den nære fremtid.

Sektorens arbejde og prioriteringer relateres til de mål og delmål, som er relevante for FJLS-samarbejdet. De SDG mål, som anses at have en særlig relevans for FJLS er: **Mål 2:** Udrydde sult, opnå fødevarerikkerhed, sikre bedre ernæring og et mere bæredygtigt landbrug; **Mål 3:** Sikre et bedre helbred og et sundere liv for alle; **Mål 6:** Sikre bæredygtig adgang til vand for alle, sikre bæredygtig forvaltning af vandressourcer og adgang til sanitet for alle mennesker; **Mål 8:** Fremme bæredygtig økonomisk vækst, sikre fuld og produktiv beskæftigelse og et anstændigt arbejde til alle; **Mål 12:** Sikre, at forbrug og produktionssystemer er bæredygtige; **Mål 13:** Skride til umiddelbar handling for at bekæmpe klimaændringer og konsekvenserne af disse; **Mål 14:** Fremme bæredygtig brug af havene og af havressourcer for at bevare verdenshavene; **Mål 15:** Beskytte og fremme økosystemer og naturressourcer på en bæredygtig måde. Bevare og sikre økosystemer, bekæmpe ørkenspredning og forhindre yderligere tab af biodiversitet.

De nordiske lande er på flere områder blandt de internationale frontløbere i at sikre en mere bæredygtig primærproduktion, og de nordiske lande har opnået visse succeser i at skabe en mere bæredygtig fødevarerkonsumtion – noget som man ønsker at udvide samarbejdet om de kommende år.

FJLS-sektoren arbejder med bæredygtighed meget bredt, hvor flest mulige perspektiver af bæredygtighed søges inkorporeret i sektorens arbejde; f.eks. i forbindelse med udarbejdelse af bæredygtighedskriterier for bioøkonomi.

Udvikling af den nordiske bioøkonomi har været et af de centrale arbejdsområder i FJLS sektoren de seneste år. Det gælder både landenes formandskabsprogrammer og diverse internationale aktiviteter. Den nordiske bioøkonomi baseres på rige naturressourcer i havene, skovene og i frugtbar landbrugsjord, der udnyttes på en bæredygtig måde.

FJLS samarbejdsprogram beskriver de to vigtigste nordiske prioriteter angående fiskeri, landbrug, fødevarer og skovbrug: a) udvikling af den nordiske bioøkonomi og b) bæredygtige fødevarer-systemer.

FJLS arbejder med en række strategiske indsatsområder for opnå de to overordnede mål. Disse indsatsområder er: 1) Bæredygtig forvaltning af biologiske ressourcer; 2) Øget resiliens i og en mindsket klimapåvirkning fra primærproduktion; 3) One Health, sunde dyr og dyrevelfærd; 4) Sund, sikker mad og gode madvaner; 5) Innovationsfremmende myndigheder og udvikling af nye produkter og tjenester; 6) Mærkningsordning og akkrediteret produktion; 7) Diversificeret landdistriktsøkonomi.

3.2 Fiskeri

Det nordiske fiskerisamarbejde har generelt fokus på at synliggøre fisk som en bæredygtig fødevarer, der bidrager til fødevarer- og forsyningssikkerhed globalt og til fremtidens bæredygtige fødevarerproduktion.

Relevante samarbejder i fiskerisamarbejdet

Bioøkonomi

Blå bioøkonomi defineres som en tilgang til marine levende ressourcer, som giver en bedre udnyttelse af ressourcer via forskning og innovation og derved giver mulighed for økonomisk vækst, uden at gå på kompromis med bæredygtigheden.

Af igangværende blå bioøkonomiprojekter i fiskerisamarbejdet kan nævnes implementering af projektet *Nordisk Køreplan for Blå Bioøkonomi*, der vil hjælpe til at identificere og styrke de nordiske landes nuværende og potentielle samarbejdsområder inden for blå bioøkonomi og skabe en køreplan, til at udnytte ressourcerne og potentialet i nordiske ferskvande og have samt til at udvikle ny innovation.

Grønland har ikke en bioøkonomistrategi, men er aktiv partner i det vestnordiske bioøkonomipanel, der udarbejder en vestnordisk bioøkonomistrategi for Island, Færøerne og Grønland. Fokus heri er den blå bioøkonomi og det vestnordiske fokus kan, gennem denne strategi, fremlægges internationale fora og derved sætte bedre udnyttelse af marine ressourcer på dagsordenen.

Large Ocean Nations

Færøerne og det nordiske fiskerisamarbejde har, under bioøkonomiprojekter igangsat et forum for store havnationer (small island states) om blå vækst, altså økonomisk vækst fra marine ressourcer. Formålet med forummet er at drøfte mulige faktorer og barrierer for blå vækst og have udveksling af erfaringer mellem store havnationer i et globalt perspektiv. Der er mange fælles udfordringer og karakteristika mellem store havnationer globalt. Det er drøftelser om, hvordan man skaber blå vækst i store havnationer med vægt på værdikæder og "værdi, ikke volumen". Næste højniveaumøde i forummet forventes at finde sted på Færøerne i efteråret 2019, mens temaet drøftes ved internationale fora, der adresserer SDG 14 og i særdeleshed 14.7. I SDG sprog figurerer termen Small Island Developing States (SIDS). Denne betegnelse for små østater er efter deres ønske omkarakteriseret til store havnationer (Large Oceans Nations LON). Dette skift er mere end symbolsk. Det repræsenterer en omtanke på muligheder og udfordringer for små østater. Det er en refleksion af, at østater tænker anderledes, især når det kommer til havet. Fokus er flyttet fra disse nationers begrænsning i form af lille landareal, til deres styrke i at have enorme havområder.

'Blå mode' Blue Fashion for Blue Growth

Færøerne og det nordiske fiskerisamarbejde har, under bioøkonomiprojekter, et projekt med at introducere nordiske modedesignere til marine biomaterialer som fiskeskind, sælskind og tang. I den nordatlantiske region går traditionen med at bruge fiskeskind til at lave tøj og tilbehør generationer tilbage. I modens verden har materialet været brugt af flere luksusmærker. I årtusinder har oprindelige folk brugt sælskind til at skabe beklædningsstykker som vandtætte jakker og støvler m.m. Sælskind er en integreret del af arv og traditionelle kulturer i det nordatlantiske område, hvor sæler bruges til mad og tøj uden, at noget fra dyret går til spilde. Brugen af sælskind i mode er undertiden kontroversiel, men jagt i Nordatlanten er reguleret og bæredygtig. På grund af det forholdsvis lille antal sæler der jages, er sælskinsprodukter i sagens natur sjældne og unikke. Blå mode har vist sig at være et glimrende middel til at nå ud til det bredere publikum og øge interessen for blå vækst og bæredygtighed. Der er stor interesse blandt de ikke-nordiske lande også. Der planlægges endnu et 'blå mode' event på Færøerne i efteråret 2019 med designere og materialer både fra Norden og fra store havnationer over hele verden.

Plast i havet

Nordisk Ministerråd har i flere år arbejdet med plastproblematikken i havmiljøet og effekten på akvatiske økosystemer, herunder de nordiske fiskerier. De hovedaktiviteter der er i gang/udført i

Nordisk Ministerråds regi er: Miljøministrenes deklARATION om marint affald – plast; UN Environment Clean Seas kampagnen som er en af de største internationale kampagner i FN's regi; Mikroplast i havmiljøprojektet; Spørgelsesfiskeriprojektet; Plast på FN's Ocean Conference.

Fiskerikriminalitet

For at støtte den globale kamp mod fiskerikriminalitet med henvisning til SDG mål 14.4 om bl.a. at udrydde ulovligt fiskeri inden år 2030, gennemfører fiskerisamarbejdet et nordisk fiskerikriminalitetsprojekt. Grænseoverskridende organiseret kriminalitet i det globale fiskerierhverv er et reelt problem som kræver internationale løsninger, ud over dem vi allerede har mod ulovligt fiskeri. Næste internationale fiskerikriminalitetssymposium afholdes i København d. 15. – 16. oktober, 2018. Grønland deltager ved APNN og GFLK.

Individuelle omsættelige kvoter (ITQ)

Det nordiske fiskerisamarbejde arbejder med et prioriteret tema om effekter af rettighedsbaserede fiskeriforvaltningssystemer i Norden. Fiskerisamarbejdet gennemfører således en række aktiviteter til belysning af konsekvenserne af indførelse af rettighedsbaseret fiskeriforvaltning, herunder ITQ systemer, i de nordiske lande. ITQ aktiviteterne samles i en konference i Stockholm i 11.-12.oktober 2018. Konferencens overordnede mål er at samle højere niveau embedsmænd fra nordiske fiskeriforvaltninger, politikere, parlamentarikere, der beskæftiger sig med fiskerispørgsmål, fiskeriorgанизationer og inviterede talere, for en informeret diskussion om udfordringerne for nordisk fiskeriforvaltning frem til 2025 og videre, med fokus på forholdet mellem fiskeriforvaltning og samfundet som helhed. Konferencens detaljerede mål er at øge forståelsen og dermed afmystificere brugen af individuelle omsættelige kvoteforvaltningssystemer, diskutere erfaringerne fra de nordiske lande, der har erfaring med implementering, administration og brug og bedre forstå deres virkninger på fiskerisamfund, fiskeflåder, indtægter m.m. Det vigtige økonomiske bidrag, som fiskeriet potentielt kan skabe for samfundet, er en vigtig overvejelse for fiskeripolitiske beslutningstagere på den ene side og på den anden side samtidig sikre, at fiskeriforvaltningen og dens resultater er legitime.

3.3 Levnedsmidler

Ny Nordisk Mad

APN deltager i Nordisk Ministerråds styregruppe vedr. Ny Nordisk Mad og har deltaget i udpegning af pris til Ny nordisk madpris, Embla, som hylder det ypperligste i det nordiske køkken. Prisen skal være med til at styrke den fælles nordiske madidentitet, kultur og øge interessen for nordisk mad uden for Norden. Det er en stor styrke for Embla, prisens identitet og dens formål, at den er styret af organisationer, der bredt repræsenterer nordiske fødevarer. Målet er, at prisen bliver lige så anerkendt som den nordiske litteraturpris.

Prisen, der som den første uddeles på tværs af alle de nordiske lande, sætter fokus på råvarer, fødevarer, produktionsmetoder samt de professionelle, der står bag det hele. Prisen er blevet etableret for at få delt viden og erfaringer fra alle de nordiske lande og er støttet af Nordisk Ministerråd. Demokratisering af god og sund mad er næste skridt inden for Ny Nordisk Mad, og den nye madpris Embla er et vigtigt fællesnordisk initiativ i det fortsatte arbejde. Prisen uddeles hver andet år.

3.4 Fangst og Jagt

Der er gennemført et internationalt projekt 'Nordisk Naturressourceforvaltning', fisker- fangerviden, overordnet ledet af APNN. Projektets formål var at øge viden om, hvordan man kan udnytte og inddrage lokal viden som baggrund for forvaltningsbeslutninger. Projektet har haft en lang række samarbejdspartnere fra hele det circumpolare område og gennemført en lang række aktiviteter, der er nærmere beskrevet på projektets website www.nordres.org. Projektet har dels undersøgt værdien

af en standardformular for borgerinddragelse på naturforvaltningsområdet, og dels gennemført en lang række øvelser, seminarer og udvekslingsbesøg. Erfaringerne herfra er brugt ved udarbejdelsen af flere bøger om emnet borgerinddragelse i beslutningsprocesser.

3.5 Veterinær og Fødevarermyndigheden i Grønland (VFMG)

Veterinær- og Fødevarermyndigheden Grønland (VFMG) deltager i to arbejdsgrupper under FJLS - NMF og NMDD.

NMF (Nordisk arbejdsgruppe for Fødevarerforvaltning og Forbrugerinformation) har ansvar for aktiviteter inden for fødevarer- og forbrugerområdets lovgivning, tilsyn, mærkning og forbrugerinformation. NMF arrangerer årligt en tilsynskonference, hvor nordens tilsynsførende inden for fødevarerområdet har mulighed for at træffes og udveksle erfaringer og få information om aktuelle emner. NMF arrangerer ligeledes en årlig konference for jurister der arbejder i den nordiske offentlige fødevarerforvaltning.

NMDD (Nordisk arbejdsgruppe for Mikrobiologi, Dyrehelse og Dyrevelfærd) ansvarsområde dækker aktiviteter inden for mikrobiologi, dyresundhed og dyrevelfærd. Formålet er at sikre, at de nordiske myndigheder samarbejder effektivt.

I 2015 startede projektet - Arktisk Veterinært Beredskabssamarbejde under Nordisk ministerråd – op, og er blevet konkretiseret og centreret omkring viden og erfaringsdeling mellem Norge, Færøerne, Island og Grønland med fokus på fælles udfordringer såsom beredskab på smitsomme sygdomme og zoonoser, nye indkomne sygdomme og aflivning af havpattedyr både til fangst, men også ved nødstedte havpattedyr (projektet ligger under arbejdsgruppen NMDD).

One Health

FJLS sektoren arbejder med initiativer for at mindske resistensudvikling i sygdomsfremkaldende bakterier og vækst i livstilssygdomme. Herunder ligger arbejde med at sikre et lavt niveau af antibiotikaresistens. Dette sker bl.a. ved at sikre erfaringsudveksling mellem myndigheder, et fælles beredskab i det nordisk-baltiske område, samt gennem projektet One Health. Grønland deltager i dette arbejde ved VFMG.

3.6 MR-FJLS Ministermøde i Haparanda Tornio 27. juni 2018

Den svenske landbrugsminister var vært ved årets FJLS ministermøde i Haparanda Tornio 27. juni, 2018. Grønland var repræsenteret på embedsmandsniveau, da Naalakkersuisoq for Fiskeri, Fangst og Landbrug Erik Jensen var forhindret i at deltage.

Nordisk bioøkonomistrategi

Ministrene drøftede den nordiske bioøkonomistrategi, udarbejdet af Nordisk Bioøkonomi Panel. Fra Grønlands side er særligt den blå bioøkonomi fremhævet som fokusområde. Drøftelsen gik endvidere på, hvordan Norden fortsætter den indsats på blå bioøkonomi, som har været et tilbagevendende tema for alle landes formandsskaber de seneste år.

Ministrene drøftede, hvordan FJLS-sektoren prioriterer de ønsker, som står højest på dagsordenen: Nordgen, Nordiske Næringsstofanbefalinger og bioøkonomi.

De nordiske landes arbejde med besøksnäring/madturisme blev drøftet og der var en kort præsentation af aktuelle udviklinger fra hvert land.

Ministermødet havde en temadiskussion mellem MR-FJLS og MR-R(regionalt samarbejde) om digitalisering i relation til bioøkonomi og grænseregionalt samarbejde.

4. Bidrag fra Departementet for Natur og Miljø

4.1 Natur og Miljø

Det nordiske miljøsamarbejde skal bidrage til at bevare og forbedre miljøkvalitet og livskvalitet i Norden samt påvirke det regionale og internationale samarbejde.

Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima (MR-MK)

De nordiske regeringers miljøsamarbejde styres gennem Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima (MR-MK), hvor miljøministrene i de nordiske lande og Grønland, Færøerne og Åland mødes to gange årligt. Forårsmødet afholdes i det land, som har formandskab for Nordisk Ministerråd, og efterårsmødet afholdes i forbindelse med Nordisk Råds session i det land, som har formandskabet i Nordisk Råd. I 2018 ændrede Nordisk Ministerråd for Miljø navn til Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima for at afspejle, at klimaområdet udgør en væsentlig del af Ministerrådets sagsområder.

I 2017-2018 er hovedfokus i Ministerrådets arbejde at formulere det kommende samarbejdsprogram for miljø- og klimasektoren. Samarbejdsprogrammet fastlægger de overordnede retningslinjer for det nordiske miljø- og klimasamarbejde i perioden 2019-2024. De væsentligste temaer for Grønland i samarbejdsprogrammet er: Cirkulær økonomi (herunder affald), klima og luft, biologisk mangfoldighed, økosystemer, forsuring samt hav og kyst.

Derudover omhandler drøftelserne i Ministerrådet resultatet af undersøgelsen (gennemlysningen) af miljøsektoren, som er blevet udført af Tine Sundtoft (tidligere miljø- og klimaminister i Norge og nuværende fylkesrådsmand). Tine Sundtoft er fremkommet med 12 anbefalinger til det nordiske samarbejde. Ministerrådet skal i den kommende tid tage stilling til, hvilke af anbefalingerne der skal arbejdes videre med. Andre emner på dagsordenen til ministerrådets møder er havmiljø (herunder plastikaffald) og klimaområdet (bl.a. Oslo-deklarationen; en nordisk opfølgning på Paris-aftalen og opfordring til fortsat at sætte klimaspørgsmålet højt på dagsordenen).

De vigtigste grønlandske prioriteringer i de kommende års arbejde er vidensopbygning ang. biodiversitet, økosystemer og havmiljø. Ligesom det er vigtigt, at Nordisk Ministerråds aktiviteter sker i tæt kobling til Arktisk Råds arbejde. Grønland vil derudover arbejde for, at kommunikation til befolkningen om resultaterne fra det nordiske samarbejde prioriteres højt.

4.2 Deltagelse i arbejdsgrupper under Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima

Terrestriske Økosystemer (TEG)

Arbejdsgruppen for Terrestriske Økosystemer har primært fokus på at standse tabet af biologisk mangfoldighed i Norden. Arbejdsgruppen tager sig af områder vedrørende naturfredning, biologisk mangfoldighed, økosystemer samt friluftsliv, naturområdet og kulturmiljø. Departementet for Natur og Miljø følger arbejdet i arbejdsgruppen for Terrestriske Økosystemer (TEG). Arbejdsgruppen finansierer og forvalter en række miljøprojekter inden for biologisk mangfoldighed, friluftsliv og økosystemtjenester. Gruppen har i 2018 blandt andet givet støtte til CAFF-projektet "State of the Arctic Terrestrial Biodiversity Report" (Status for Terrestrisk Biodiversitet i Arktis).

Havgruppen (HAV)

Havgruppen har til formål at igangsætte projekter, der bidrager med viden om havmiljø i Norden. Denne viden kan bruges til at udarbejde anbefalinger til de nordiske lande, således at havmiljøet kan forvaltes på et bæredygtigt og oplyst grundlag. Departementet for Natur og Miljø har stor nytte af det gode samarbejde i gruppen, som yderligere skaber en platform for et fagligt netværk til erfaringsudveksling, også mellem møderne. I foråret 2018 har Departementet for Natur og Miljø deltaget i HAV-møde i København, med det formål at finde et fælles forslag til udredningstemaer for

indkomne ansøgninger. Temaerne omhandler blandt andet forurening af havmiljøet med medicinrester, olieforurening i arktiske farvande, formidling af viden om arktisk marin biodiversitet, invasive arter osv. HAV blev i 2018 bevilget ca. 3,5 mio. kroner, hvilket er en forøgelse i forhold til tidligere år. I efteråret 2018 vil HAV uddele midler for 2019 til egnede projekter. Efterårsmødet vil foregå på Færøerne.

Nordisk Affaldsgruppe (NAG)

Departementet for Natur og Miljø følger arbejdet i Nordisk Affaldsgruppes (NAG). I efteråret 2017 var departementet vært for Nordisk Affaldsgruppes møde i Nuuk. Gruppen skaber et vigtigt netværk, hvor der kan udveksles erfaringer i relation til affaldsområdet. Der er pt. blandt andet fokus på at skabe en grøn samfundsudvikling via ressourceeffektivisering og affaldsforebyggelse. Generelt drager departementet stor nytte af den løbende videns- og erfaringsudveksling samt gensidige faglige diskussioner og informationsudveksling mellem de nordiske lande. Dette medvirker blandt andet til etablering af faglige netværk mellem sagsbehandlere og myndigheder i Norden.

Småsamfundsgruppen

Departementet for Natur og Miljø er endvidere repræsenteret i Småsamfundsgruppen, som består af repræsentanter fra Åland, Island, Færøerne, Grønland og Bornholm. De nordiske småsamfund har små administrationer og bliver derfor ofte nødt til at finde andre og mere begrænsede løsninger for implementering af internationale konventioner og håndtering af komplekse miljøudfordringer.

I 2017 og 2018 har Småsamfundsgruppen blandt andet arbejdet med fiskeaffald, affaldshåndtering og bæredygtig turisme. Departementet for Natur og Miljø har deltaget i møder i Danmark og på Island i denne periode. Gruppen giver mulighed for, at drage nytte af hinandens erfaringer og viden på tværs af forvaltninger.

Nordisk Råds Miljøpris

Nordisk Råds Miljøpris tildeles en nordisk organisation, erhvervsvirksomhed eller person, som på forbilledlig vis har formået at integrere hensynet til miljø i sin virksomhed eller i sit virke eller på anden måde har udøvet en ekstraordinær indsats for miljøet.

Temaet for Miljøprisen 2018 er *initiativer, som beskytter livet i havet*. Med årets tema vil den nordiske bedømmelseskomité promovere initiativer som støtter FN's verdensmål for 2030, hvor "livet i havet" er verdensmål nr. 14. Miljøprisen uddeles i oktober 2018 i Oslo.

Nordisk Råds nationale bedømmelseskomite i Grønland består af et medlem og en suppleant. Departementet for Natur og Miljø yder sekretariatsbistand for komitéen. Departementet har siden 2014 været repræsenteret i Nordisk Råds bedømmelseskomite.

5. Bidrag fra Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet

5.1 Nordisk Ministerråd for Social- og Helsepolitik (MR-S) og Embedsmandskomiteen (EK-S).

Departementet har deltaget i en række EK-S møder i 2017 og 2018, senest på MR-S i Stockholm den 22.marts 2018.

På det socialpolitiske område gennemføres der en strategisk analyse af det nordiske samarbejde på socialområdet. Departementet har bidraget aktivt til gennemlysningen ved at angive måder, hvorpå arbejdet løses i Grønland samt påpeget hvilke udfordringer Grønland har på området. Gennemlysningen har stor politisk bevågenhed, og arbejdet forventes afsluttet i løbet af 2018, hvorefter det vil blive politisk behandlet.

Endvidere deltager Departementet i en række arbejds- og ekspertgrupper under EK-S, herunder vedrørende Nordisk Konvention om social bistand og sociale tjenester, Rådet for nordisk samarbejde om handicap (funktionshinder).

EK-S har haft nedsat en revisionsgruppe vedrørende Nordisk Konvention om social bistand og sociale tjenester. Revisionsgruppen har i 2017 afsluttet sit arbejde og fremsendt til EK-S et forslag til ny nordisk konvention om social bistand vedlagt bemærkninger til konventionsforslaget. Departementet har deltaget i revisionsgruppens arbejde. Forslaget afventer den videre proces, hvor det fra EK-S skal forelægges MR-S til beslutning og underskrivelse. Herefter vil ratifikationsprocessen gå i gang i de enkelte nordiske lande.

Den nordiske socialforsikringsportal www.nordsoc.org skal nedlægges og informationerne på portalen skal indarbejdes i nye tekster på Hallo Norden. Dette arbejde pågår. Departementet er involveret i arbejdet og bidrager samt følger det tæt.

5.2 Rådet for nordisk samarbejde om handicap (funktionshinder)

Grønland er repræsenteret i Rådet for nordisk samarbejde om handicap, som er et rådgivende organ for Nordisk Ministerråd med et fornyet mandat for perioden 2018 – 2022.

Departementet indstillede i april 2018 afdelingschef Martha Abelsen, som ny repræsentant til Rådet for Nordisk Samarbejde om Funktionshinder med medarbejder i Socialstyrelsen, Karina Ivalo Kleist som suppleant. Mandatperioden er på to år.

Rådet har til opgave at være støttende, rådgivende og videns formidlende omkring handicap inden for alle politiske sektorer i Nordisk ministerråd.

Rådet skal bidrage med ekspertviden inden for alle handicap områder, såsom universel udformning, tilgængelig og situationer for personer med funktionsnedsættelse igennem en aktiv dialog med ministerrådet og andre strategiske vigtige aktører og institutioner, samarbejdsorganer etc. Rådet skal ligeledes få opgaver af Nordisk ministerråd, men kan også på eget initiativ løfte spørgsmål og informere om opgaver som rådet finder vigtige. Endelig skal rådet i medvirke i arbejdet med at udforme og implementere en handlingsplan for samarbejdet på området.

5.3 Nordisk Ministerråd for Lovsamarbejde (MR-LOV) og embedsmandskomite (EK-LOV)

MR-lov og EK-Lov

Den 26.-27. juni 2017 afholdt Nordisk Ministerråd for lovsamarbejde ministerrådsmøde, i Harstad Norge. Her deltog Julie Præst Wilche og Stephanie Marie Fisker fra Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen.

Dagsordenen fokuserede i brede linjer på truslen om terror og organiseret kriminalitet, som er særdeles vigtig for mange af medlemslandene. Fra Grønlands side var drøftelserne vedr. fodlænke i sager om vold i samt ære relationer, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention emnerne af størst interesse og udbytte.

Grønland deltog i de fællesdrøftelser som fremgår af dagsordenen og sikrede et godt samarbejde med vores nordiske partnere på justitsområdet.

Der afholdes MR-lov 2018 den 31. maj – 1. juni i Lund i Sverige. Her deltager Julie Præst Wilche, Trine Foldager og Stephanie Marie Fisker fra Departementet for Sociale Anliggender og Justitsvæsen.

Dagsordenen for MR-lov 2018 inkluderer beskyttelse af børn mod seksuelle overgreb på internettet, politisamarbejde i Norden, #metoo, voldelig ekstremisme og kvinders rolle i dette, samt rapporten Styrket nordisk lovsamarbejde fra Inge Backer.

Derudover sendte departementet Kirsten Olesen og Kasper Bøgh Jensen som deltagere til EK-lov II, 10. april 2018 i København.

Af grønlandsk interesse var især følgende:

Pkt. om forberedelse af MR-LAG møde 31.5.-1.6.2018 i Lund, hvor bl.a. krænkelser af børn vil være et tema.

Pkt. om samarbejdsprogram for 2019-2022, som Grønland tilsluttede sig.

Pkt. om rapporten om et styrket lovsamarbejde, som er sendt i høring hos alle EK. Grønland markerede sine synspunkter, som lå på linje med de øvrige nordiske landes. Det blev besluttet, at sekretariatet udarbejder et udkast til høringssvar, som sendes til de enkelte lande senest 23. april med en uges frist for landene til bemærkninger.

5.4 Nordisk Børne- og Ungdomskomité (NORDBUK)

Komiteen er nedsat af MR-SAM (de nordiske samarbejdsministre) og Selvstyrets repræsentant har i perioden været placeret i Departementet for Sociale Anliggender, Familie og Justitsvæsen. Fremover vil repræsentanten være placeret i Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke.

NORDBUK er et rådgivende og koordinerede organ i alle børne- og ungdomsspørgsmål i Nordisk Ministerråd. NORDBUK skal bidrage til at:

- Indsamle og sprede viden om børn og unges levevilkår i Norden
- Fremme integrationen af et børnerettigheds- og ungdomsperspektiv i Nordisk Ministerråd
- Støtte børn og unges egen organisering og deltagelse i demokratiske processer.

I 2016 vedtog Nordisk Ministerråd en ny børne- og ungestrategi med titlen: *Børn og unge i Norden – en tværsektoriel strategi for Nordisk Ministerråd 2016-2022*. Strategien beskriver retningen for arbejdet med Nordisk Ministerråds vision om, at Norden skal være det bedste sted i verden at være barn og ung. Strategiens overordnede formål er at indarbejde et børne- og ungeperspektiv på alle områder.

På baggrund af NORDBUKs anbefalinger tildelte MR-SAM i 2016 0,2 mio. DKK fra det arktiske samarbejdsprogram til at gennemføre en undersøgelse (et litteraturstudium) af børn og unges forhold i Arktis. Litteraturstudiet blev offentliggjort i foråret 2018. Litteraturstudiet har overskriften ”A scoping review: Well-being among indigenous children and youth in the Arctic – with a focus

on Sami and Greenland Inuit". Undersøgelsen systematiserer viden om udsatte børn og unge i Arktis blandt andet i forhold til områderne: vold, overgreb, psykisk og fysisk sundhed og velfærd.

Under det norske formandskab i 2017 blev der som led i samarbejdsprogrammet *Sammen om ligestilling – et stærkere Norden: Samarbejdsprogram for det nordiske ligestillingssamarbejde 2015-2018* arbejdet med indsatser mod hadefulde ytringer. Departementet for Sociale Anliggender, Familie og Justitsvæsen, herunder Grønlands repræsentant i NORDBUK, deltog på embedsmandsniveau i konferencen om hadefulde ytringer "Countering Hate: Nordic conference on Hate Speech" i Stavanger, Norge, den 21. juni 2017. På konferencen blev der udvekslet viden og erfaringer om arbejdet mod hadefulde ytringer.

5.5 Deltagelse i Nordisk Råds 69. session 2017

Daværende Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen Sara Olsvig deltog i Nordisk Råds 69. session i Helsinki, Finland, den 31. oktober-2. november 2017.

Naalakkersuisoq Sara Olsvig deltog i egenskab af 1. viceformand for Naalakkersuisut og som Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen.

Naalakkersuisoq Sara Olsvig deltog i en række møder, herunder bl.a. statsministertopmødet, statsministrenes møde med Nordisk Råds præsidium, samt en række bilaterale møder med regeringslederne fra Åland og Færøerne.

På Nordisk Råds session blev der bl.a. fremlagt nordiske redegørelser om det nordiske samarbejde om henholdsvis børn og unge, handicap og ligestilling. Under den efterfølgende debat om redegørelserne i plenum kom Naalakkersuisoq Sara Olsvig med en række indlæg, herunder om vigtigheden af det nordiske samarbejde, samt at der i højere grad sættes fokus på Arktis i det nordiske samarbejde.

5.6 Nordic Forum on Disability: Human rights, disability and research

Departementet deltog d. 16.-18. oktober 2017 i konferencen "Nordic Forum on Disability - Human rights, disability and research". Konferencen blev afholdt i Stockholm og var arrangeret af Nordisk Velfærdscenter og den svenske myndighed for delagtighed, som er en institution under det svenske socialdepartement, som arbejder inden for handicapområdet.

Konferencen havde fokus på de nordiske landes implementering af FNs handicapkonvention. Der var særligt fokus på artiklerne 9 og 12 vedrørende henholdsvis tilgængelighed og lighed for loven. En overskyggende pointe på konferencen var behovet for i højere grad at inkludere personer med handicap og handicapforeninger i udarbejdelsen af nye tiltag og løsninger. Der var bidrag fra myndigheder, forskere og foreninger, herunder fremlæggelse af praktiske og effektive tiltag, som kan bidrage til implementeringen af konventionen.

I forlængelse af konferencen blev der afholdt et seminar om konventionens artikel 19, som omhandler retten til et selvstændigt liv og til at indgå i samfundslivet på lige vilkår med andre. Seminariet havde særligt fokus på mulighederne for at deltage i uddannelse og arbejdsliv. Der blev præsenteret aktuel forskning om graden af deltagelse i uddannelse og arbejdsliv blandt personer med handicap. Ligeledes blev der præsenteret praksisnære eksempler fra erhvervslivet på vellykket inklusion af personer med handicap på det ordinære arbejdsmarked.

Grønland deltog med en repræsentant fra Departementet og bidrog med et oplæg om de aktuelle tiltag og udfordringer på handicapområdet i Grønland.

5.7 Besøg fra Nordisk Velfærdscenter

Departementet havde i slutningen af marts 2018 besøg af to repræsentanter fra Nordisk Velfærdscenter. De to repræsentanter besøgte Nuuk og Sisimiut i forbindelse med planlægning og forberedelse af Rådet for Nordisk Samarbejde om Funktionshindere rådsmøde, som afholdes i Sisimiut i august 2018.

5.8 Nordisk netværk om senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen

Den 27.-28. november 2017 blev der i København afholdt det første seminar i Nordisk netværk om senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Seminaret satte fokus på organiseringen af og indholdet i indsatser for personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen i de nordiske lande. I den forbindelse blev Socialstyrelsen bedt om at holde et oplæg om det grønlandske rejsehold, der siden 2013 har behandlet ca. 550 personer med senfølger efter seksuelle overgreb i 12 byer og 2 bygder i Grønland.

Rejseholdet befinder sig i hver by en uge ad gangen i løbet af et år, hvor de tilbyder gruppebehandling og individuel behandling til personer med senfølger. Derudover tilbyder de opkvalificering af fagfolk lokalt under opholdet i byen, f.eks. via netværksmøder, kurser og supervision.

Der er stor interesse for "Grønlands-modellen" fra de nordiske lande. Nordisk Råd fremsatte på Nordisk Råds session 2015 en rekommandation om, at Nordisk Ministerråd (MR-S) skal arbejde videre med den grønlandske model i hele Norden.

For at styrke indsatsen for voksne, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, har Nordisk Ministerråd pr. 1. januar 2017 oprettet et netværk om senfølger efter seksuelle overgreb. Formålet med netværket er at styrke indsatsen overfor voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen via vidensdeling og erfaringsudveksling på tværs af de nordiske lande.

Deltagere i netværket er centrale aktører på området i form af myndigheder og offentlige institutioner samt frivillige organisationer, der arbejder med senfølger.

Næste seminar i netværket finder sted i Island i november 2018.

6. Bidrag fra Departementet for Sundhed og Forskning

6.1 Nordisk Ministerråd for Social- og Helsepolitik (MR-S)

På grund af udskrivelsen af valget til Inatsisartut til den 24. April, deltog Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordiske anliggender ikke den 22. marts 2018 i Nordisk Ministerrådsmøde i Uppsala. Men på grund af vigtige dagsordenspunkter, deltog Departementschefen. På mødet blev de sidste ændringer af Arjeplog-aftalen drøftet ("Overenskomst om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundheds- og veterinærvæsenet"). Formålet er et ønske om at styrke patientsikkerheden og undgå dobbeltadministration som følge af, at EUs reviderede anerkendelsesdirektiv implementeres i de nordiske lande.

Arjeplog-aftalen regulerer både gensidig anerkendelse af autoriserede sundhedspersoner i de nordiske lande og udveksling af tilsynsoplysninger mellem disse lande. Der er behov for at ændre Arjeplog-aftalen for at sikre, at færøsk og grønlandsk uddannede sygeplejersker og sundhedsassistenter kan få adgang til arbejde i de nordiske lande på samme vilkår som EU-borgere, ligesom sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter uddannet i de andre nordiske lande kan få adgang til at arbejde i Grønland og på Færøerne.

Det blev besluttet, at arbejde videre under dansk ledelse, med udarbejdelsen af et endeligt udkast, der regulerer udvekslingen af oplysninger fremover mellem de nordiske lande. Formålet er dels at sikre, at det nordiske samarbejde gavner patientsikkerheden ved at udveksle væsentlige tilsynsoplysninger, dels at sikre at der ikke opstår unødigt bureaukrati i processen ved bl.a. at have to parallelle systemer mellem de nordiske lande og EU. Departementet var repræsenteret og aktiv i gruppen.

6.2 Nordisk lægemiddelsamarbejde

Grønland deltager i det nordiske Grænsenhindringsrådet, som blandt andet arbejder med at bortskaffe hindringer der kan påvirke prisen på medicin i samhandelen mellem de nordiske lande. De nordiske lande stiller krav om at medicin skal være mærket på nationalsproget og at der skal vedligeholdes vejledninger til brugeren, på nationalsproget. Grønland er, sammen med Island og Færøerne, særlig opmærksomme så vi ikke risikere, at vi fremover får nogle mærkningsregler for medicin som enten gør det vanskeligere eller dyrere at indkøbe den medicin som vores borgere har brug for. Naalakkersuisoq har, sammen med kolleger fra Færøerne og Island, fulgt dette arbejde tæt, for at vi i fællesskab med de øvrige nordiske Sundhedsministre, kan arbejde for i fremtiden at have regler, der ikke er for dyre og vanskelige at indkøbe.

6.3 Nordisk Sundhedsberedskab

På Ministerrådsmødet i 2017 blev det besluttet at udvide mandatet for Nordisk sundhedsberedskabsgruppe (Svalbardgruppen). Svalbardgruppens arbejde er baseret på Nordisk Sundhedsberedskabsaftale. Formålet med Sundhedsberedskabsaftalen er at skabe et grundlag for et samarbejde mellem de nordiske lande om at forberede og udvikle sundhedsberedskabet i forhold til at håndtere kriser og katastrofer, herunder naturkatastrofer og hændelser (ulykker) med blandt andet biologiske og kemiske agents og radioaktiv stråling. Svalbardgruppens arbejde er udvidet til også at omfatte socialt beredskab, foruden samarbejde i forbindelse med flere brandskadede. Under ledelse af det tidligere norske formandsskab, er den nye strategi endelig udarbejdet og vedtaget.

6.4 Årligt møde mellem de Vestnordiske sundhedsministre

I 2010. underskrev sundhedsministrene, en samarbejdsaftale mellem de tre lande - Island, Færøerne og Grønland. Aftalen har til formål at styrke og udvikle samarbejdet indenfor sundhedsområdet. Overordnet er der lagt op til at fremme samarbejdet gennem årlige møder, dialog, udveksling af

ideer og vidensudvikling. Ministrene kan nedsætte arbejdsgrupper og udvalg til at afdække eller initiere indsatser projekter og lignende indenfor Sundhedsområdet.

Det er aftalt, at de vestnordiske sundhedsministre skal mødes en gang årligt. De vestnordiske sundhedsministre mødtes på i Nuuk i dagene 27. – 29. august i 2017. I 2018 er mødet planlagt til 28.-30. august i Island.

6.7 Nordisk Dementnetværk

Departementet er aktiv deltager i Nordisk Demensnetværk.

Nordisk demensnetværk der blev oprettet 2015, er et netværk for nationale myndigheder og nationale ekspertorganer, kompetence- eller videns centre som arbejder med demens på *strategisk niveau* i de nordiske landene og selvstyrende områder.

Samarbejdet tager *udgangspunkt* i landenes og de selvstyrende områders nationale demensstrategier og faglige retningslinjer for demensomsorg, samt i demensrelateret EU- og WHO-samarbejd som de nordiske landene deltager i.

Medlemmerne i Nordisk demensnetværk er max to per myndighed eller ekspertorgan. Koordinatorer for eventuelle temanetværk (se nedenfor), indgår i Nordisk demensnetværk på linje med øvrige medlemmer. Nordisk Velfærdscenter (NVC) er *sekretariat* for netværket, og lægger aktivt til rette for stabil repræsentation i netværket fra alle fem lande og tre selvstyrende områder, så langt det er praktisk mulig.

6.8 Nordens velfærdscenter

Den 3.oktober 2018 afholder Nordens Velfærdscenter et møde om urfolk (oprindelige folk) og demens. I den forbindelse skal Departementet for Sundhed og Forskning holde oplæg om Grønlands arbejde med Demensplanen og fortælle om det kommende års planer for området for. Kommuneqarfik Sermersooq's demenskoordinator vil eventuelt deltage, samt holde et oplæg.

6.9 Sundhedsvæsenets samarbejde med Island

I forlængelse af Det Vestnordiske Sundhedsministermøde i 2014 blev der indgået en overordnet aftale mellem det Grønlandske Sundhedsvæsen og det islandske Landspítalið. Samarbejdsaftalen har til formål at styrke og udbygge samarbejdet omkring behandlingen af grønlandske patienter på Island. Aftalen giver mulighed for underaftaler for specifikke patientgrupper fremadrettet. I 2015 blev det mellem Naalakkersuisoq for Sundhed og den islandske Sundhedsminister aftalt yderligere at styrke samarbejdet mellem Island og Grønland ved at indgå en samarbejdsaftale mellem de to ministerier. Formålet med en samarbejdsaftale er således at drage nytte af hinandens erfaringer og viden inden for det sundhedsfaglige område, herunder inden for lovgivning og juridiske problemstillinger.

Aftalen udspringer af den overordnede samarbejdsaftale: "Aftale om samarbejde mellem sundhedsministrene i Vestnorden", der blev underskrevet i juni 2014. Med indgåelsen af samarbejdsaftalen er resolutionerne fra Vestnordisk Råd konkretiseret, og den politiske intention om et øget Vestnordisk samarbejde på sundhedsområdet styrket.

Muligheden for underaftaler forventes drøftet yderligere med Island ved det kommende Vestnordiske sundhedsministermøde.

På mødet i Nuuk i august 2017 blev der drøftet eventuelt at opdatere denne samarbejdsaftale, som vil være på dagsordenen i august 2018.

6.10 Det nordiske ligestillingssamarbejde (MR-JÄM/EK-JÄM)

Nordisk Ministerråd for Ligestilling (MR-JÄM) og Embedsmandskomiteen (EK-JÄM).

Daværende Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen Sara Olsvig deltog på MR-JÄM mødet i 2017 (den 8. - 9. maj 2017), der blev afholdt på Hurtigruten mellem Svolvær og Tromsø, Norge.

MR-JÄM mødet omhandlede bl.a. en status på det norske formandsskabsprogram, der bl.a. har fokus på kønsrelateret vold, hadytringer på nettet og ligestilling i arbejdslivet.

På MR-JÄM mødet orienterede Sara Olsvig sine nordiske ministerkolleger om en række igangværende initiativer på ligestillingsområdet i Grønland, herunder projekt med etablering af mandegrupper, lancering af behandlingstilbuddet Alliaq og etablering af barselsfond.

Sammenfald mellem dannelsen af en ny koalition og MR-JÄM gjorde, at Grønland ikke havde mulighed for at deltage på minister- eller embedsmandsplan på MR-JÄM mødet den 16. maj 2018. På MR-JÄM mødet var der bl.a. en drøftelse af udkastet til Samarbejdsprogrammet for det nordiske ligestillingssamarbejde for 2019-2022. På MR-JÄM mødet i 2017 efterlyste daværende Naalakkersuisoq Sara Olsvig et større fokus på ligestilling i Arktis/urfolk i det nordiske ligestillingssamarbejde, herunder f.eks. i Samarbejdsprogrammet for 2019-2022.

Daværende Departement for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen har deltaget i en række møder i EK-JÄM, senest den 27. november 2017.

Barbershop konference FN-Byen København den 12. oktober 2017

Daværende Departement for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen deltog på embedsmandsplan i den nordiske (og internationale) ligestillingskonference ”Barbershop Conference: Equality at Home and at Work Mobilizing Men and Boys for Gender Equality” den 12. oktober 2017 i FN Byen, København.

Konferencen var arrangeret af det islandske udenrigsministerium med støtte fra Nordisk Ministerråd og UN Women og bestod af en række oplæg, paneldebat samt gruppearbejde.

Ministerpaneldebatten, Grønland skulle have deltaget i, men desværre blev forhindret i at deltage i, bestod af den danske ligestillingsminister og den færøske ligestillingsminister.

”Barbershop” konference konceptet er tænkt som et forum, hvor mænd taler med mænd, om deres holdninger, udfordringer, følelser, roller mv. som mænd. Konferencen skal således forstås bredere, eftersom det ikke er et forum kun for mænd, men et forum for både mænd og kvinder, hvor man kan drøfte, hvorledes man kan opnå mere ligestilling på arbejdsmarkedet såvel som i hjemmet.

Konferencens tema og budskab var overordnet, at det er en ”win-win” situation for alle - kvinder, mænd, børn og samfundet som helhed – når der er større mangfoldighed (ligestilling mellem kvinder og mænd) på arbejdsmarkedet.

Praksiserfaringer, bl.a. baseret på lovgivning og politikker i såvel det offentlige som det private, og udfordringer for, hvorledes man kan fremme ligestilling på arbejdsmarkedet, blev præsenteret af en række forskere, politikere, diplomater og repræsentanter fra det private erhvervsliv mv.

7. Bidrag til fra Departementet for Erhverv og Energi

7.1. Ministerrådet for Bæredygtig Vækst (MR-VÆKST)

Ved et ministerrådsmøde (MR-VÆKST) i Stockholm den 15. maj 2018 med fokus på erhverv, var hovedtemaerne Kunstig Intelligens (Artificial Intelligence), Nordic Smart Government 3.0, grøn digitaliseret konkurrencekraftig transport samt mobilitet og opfølgning på turismeplanen som blev igangsat i 2017.

Emnerne understøttes af samarbejdsprogrammet for erhvervs- og innovationspolitik 2018-2021, hvor bl.a. hurtig omstillingsevne for virksomheder og forbedring af globale markedsmuligheder er nogle af hovedtemaerne.

Erhvervsministrene besluttede at styrke det nordiske erhvervspolitiske samarbejde om kunstig intelligens, ved at inddrage landenes eksperter på området, for herigennem at dele viden og erfaringer samt undersøge mulige samarbejdsområder.

Derudover besluttede erhvervsministrene at igangsætte Nordic Smart Government 3.0 initiativet, som skal være med til at skabe værdi ved automatisk, intelligent og sikkert at dele data på tværs af Norden, bl.a. via skabelse af sammenhængende digitale løsninger.

På mødet blev ligeledes arbejdet med grøn digitaliseret konkurrencekraftig transport og mobilitet igangsat. Gennem et nordisk samarbejde på dette område kan der sikres en hurtigere grøn omstilling, nå FNs 2030 bæredygtigheds mål og samtidig styrke virksomheders konkurrenceevne.

Endelig besluttede ministrene at undersøge mulighederne for et styrket nordisk samarbejde om turisme-statistik og derudover forberede et konkret projekt på området. Hertil skal digitalisering indarbejdes mere synligt i turismeplanen, som blev igangsat af ministrene i 2017.

7.2. Embedsmandskomiteén for næring (erhverv)

Arbejdet i EK-N tager afsæt i samarbejdsprogrammet for erhvervs- og innovationspolitik 2018-2021. Programmet består af følgende hovedpunkter.

1. sikre en hurtig omstillingsevne
2. styrke innovations- og konkurrenceevnen
3. forbedre globale markedsmuligheder

Sikring af en hurtig omstillingsevne berører samarbejde om at blive førende inden for nye teknologiske områder. Dertil skal arbejdet medføre et samarbejde om, at flere virksomheder har digitaliseret, automatiseret eller anvendt digitale løsninger i udviklingen af virksomheders (grønne) forretningsmodeller.

En styrket konkurrenceevne skal sikre, at det offentlige bliver *driver* for innovation, ved at fremme eksempelvis offentlige grønne indkøb og udviklingsprojekter. Det er formålet at skabe et nordisk samarbejde om at identificere barrierer og undersøge mulighederne for, at det bliver nemmere at rejse risikovillig kapital på tværs af landegrænser til innovative virksomheder.

Endelig skal samarbejdsprogrammet forbedre de globale markedsmuligheder og globale værdikæder. Dette skal gøres ved at Norden skal fastholdes og videreudvikles som en førende region inden for innovation, for at tiltrække flere udenlandske investeringer og talenter, som kan øge eksporten.

Derudover skal der mere fokus på at optræde som et samlet Norden i forhold til internationale markeder.

Nordmin

Nordmin er et nordisk netværk program med fokus på bæredygtige mineralske råstoffer. Nordmin blev igangsat under det svenske formandskabsprogram i 2013, med henblik på afslutning i marts 2017. På grund af udisponerede midler fortsatte programmet frem til udgangen af 2017, og er derfor nu afsluttet.

Det samlede Nordmin program har været på DKK 30 mio. Projektet har haft fokus på et bredt spektrum af en mines levetid, lige fra efterforskning over udnyttelse til nedlukning og rehabilitering. I forlængelse heraf har der været ydet økonomisk støtte til fire kerneområder indenfor forskningsprojekter (6 projekter), forberedende projekter (11 projekter), workshops (8 arrangementer) og forskellige kurser (3 PhD og 1 masteruddannelse relateret).

Der blev udarbejdet en Nordmin evalueringsrapport i december 2016 og der foreligger en endelig rapport for hele Nordmin perioden 2013-2017. Resultaterne kan findes på Nordmin hjemmesiden under www.ltu.se.

Nordisk Innovation (NI)

Nordisk Innovation har til formål at bidrage til, at Norden bliver en foregangsregion for bæredygtig vækst og dertil arbejde for at fremme entreprenørskab, innovation og konkurrencedygtighed i nordiske virksomheder. Nordisk Innovation skal opnå sit formål ved at initiere programmer og projekter, skabe netværk, tilvejebringe ny viden, gennemføre forskellige åbne arrangementer indenfor rammerne af samarbejdsprogrammet og NIs egen strategi.

For at understøtte samarbejdsprogrammet for erhvervs -og innovationspolitik 2018-2021 og de tre hovedtemaer, vil NI i løbet af 2019 implementere en række projekter.

Fokus vil være på 1) styrkelse af innovations- og konkurrenceevnen, 2) fremme af cirkulær økonomi via Nordic Value Creation 2030 og 3) implementering af Nordic Health, Demography and Quality of Life.

Digitalisering og bæredygtighed vil være centrale elementer, ligesom der vil ske en systematisk henvisning til FNs 2030 bæredygtighedsmål i alle projekter.

Nordisk Innovation skal i løbet af 2019 gennemføre en afslutning af flagskibsprojekterne Nordic Sustainable Cities og Nordic Sustainable Health and Welfare Solutions.

Derudover vil vi fokusere på opfølgning af MR-Væksts (erhvervsministrenes) beslutning om prioritering af turisme med fokus på bæredygtighed, innovation og digitalisering, samt gennemførelse af Nordic Smart Government 3.0 med fokus på nedbringelse af administrative byrder for nordiske virksomheder.

Nordisk Innovation bruges som det operationelle led, der udfører mange af de opgaver, som besluttes i MR-vækst (erhvervsministre) og i EK-N. Det årlige budget ligger på ca. 70 mio. DKK.

Nordisk projektsportfond (Nopef)

Nopef finansierer små og mellemstore nordiske virksomheders forstudier med henblik på etablering i et land uden for EU og EFTA med et årligt budget på ca. 15 mio. kroner. Nopef bevilger betingede lån som kan konverteres til støtte, når forstudierne er afsluttet. De ansøgende virksomheder bør have en profil indenfor mindst ét af Nopefs fokusområder.

- Grøn vækst, miljøteknik og vedvarende energi
- Nordisk innovation og fremtidens virksomheder
- Sundhed og velfærd

Nopef bevilger betingede lån som kan konverteres til støtte når forstudiet er afsluttet. Hvis projektet har resulteret i etablering af virksomhed i projektlandet, kan 100 % af lånet eftergives. Hvis forstudiet ikke resulterer i etablering af virksomhed, kan 50 % af lånet konverteres til støtte.

Ud af de godkendte projekter i 2014 -2017 har der ikke været grønlandske virksomheder registreret som projektejere. Departementet har derfor rettet henvendelse til Nopefs sekretariat, for at undersøge mulighederne for en mere grønlandsk forankring fremadrettet. Der er således igangsat et indledende arbejde med henblik på mere grønlandsk involvering i Nopef fremadrettet.

I 2017 fordelte Nopef støtten sig på 33 lande fordelt med 49% i Asien, 18% i Nordamerika, 16% i Afrika, 7% i Sydamerika og 7% i Europa. Låneportoføljen består pr. ultimo 2017 af i alt 148 projekter.

Som en del af Nopefs mål er det planen at bevilge mindst 65 lån årligt, samt at etablere 35 nordiske virksomheder uden for Norden. Det er målsætningen at Nopefs aktiviteter skaber 500 arbejdspladser, heraf 80 i Norden. Der forventes at der skabes investeringer til en værdi af 30 mio. EUR og eksport/salg for 100 mio. EUR. I året 2017 blev alle mål nået – og mere til.

7.3. Embedsmandskomitéen for energi

Departementet for Erhverv og Energi deltager som fast medlem af EK-E. Status på EK-E og underliggende udvalg vil derfor fremadrettet fremgå i dette afsnit. Embedsmandskomitéen arbejder på et handlingsprogram for perioden 2018-2021.

7.4. Embedsmandskomitéen for regionalpolitik

Grønland deltager i EK-R med repræsentanter fra Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked, Indenrigsanliggenders Landsplanafdeling og Departementet for Erhverv og Energi.

Det er vedtaget et nyt samarbejdsprogram for regional udvikling og planlægning 2017-2020. Tre temagrupper er derfor igangsat indenfor områderne:

- 1) Bæredygtig distriktsudvikling
- 2) Innovative og resiliente regioner
- 3) Bæredygtige byer og byudvikling.

Temaerne i det nye samarbejdsprogram 2017-2020 er primært relevante i en grønlandsk sammenhæng i forhold til by/bygd problematikken og væksterhverv i lokalsamfundet.

Arbejdet gennemføres i praksis gennem tre temagrupper tilknyttet de respektive områder. Grupperne har repræsentanter fra nationalt og regionalt niveau i de fem lande, samt Grønland, Færøerne og Åland. Derudover deltager grænsekomitéerne og NORA. Nordregio er sekretariat for grupperne.

Fra grønlandsk side er Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggenders Landsplansafdeling repræsenteret i arbejdsgrupperne.

Målet i 2018 er at gennemføre en række aktiviteter under de tre temagrupper.

Temagruppe 1 skal udvikle og analysere demografiske fremskrivningsmodeller for at give lokale planlæggere bedre redskaber for at forstå demografiske ændringer de næste 20-30 år. Derudover skal gruppen kortlægge og analysere mønstre for unge som hverken er under uddannelse, job eller arbejdsstræning.

Temagruppe 2 skal bidrage til udvikling af politik og nye løsninger på udfordringer som de nordiske lande møder i forbindelse med innovation og resiliente regioner. Gruppen skal levere eksempler, statistik og politikrelevante anbefalinger for at stimulere og udvikle innovative regionale økonomier, indenfor grøn og blå økonomi.

Temagruppe 3 skal øge viden om byudvikling i små og mellemstore byer i Norden og Arktis. Der skal identificeres udfordringer og muligheder for byplanlægning i disse byer. Derudover skal der indsamles viden om hvordan indvandring til Norden har sat spor i byudviklingen.

Nordatlantsamarbejdet (NORA)

Nordisk Samarbejdsprogram for regional udvikling og planering 2017-2020 danner rammen for NORAs aktiviteter og virksomhed. NORA skal således styrke og udvikle samarbejdet i den nordatlantiske region, dvs. Grønland, Island, Færøerne og Kyst-Norge. Kerneopgaven er at støtte samarbejdsprojekter på områder, som har betydning for udviklingen i regionen.

NORA har i 2018 et budget på ca. 6,7 mio. kroner. Der blev gennemført 2 projektrunder i 2017, hvoraf i alt 12 projekter har modtaget støtte fra NORA for i alt 3,6 mio. kroner.

Aktuelle projektansøgninger skal bygge på NORAs strategiske indsatsområder; herunder kreative industrier, grøn energi, bioøkonomi, bæredygtig turisme, informations- og kommunikationsteknologi, velfærdstjenester og maritim sikkerhed/beredskab.

NORA skal bidrage til at gøre nordatlanten til en kraftfuld region med en bæredygtig økonomisk udvikling, og en bæredygtig og balanceret demografisk udvikling, og skal derfor fungere som strategisk aktør og motor i de nordatlantiske landenes projektsamarbejde.

I 2018 skal der implementeres en handlingsplan under grønlandsk ledelse, bl.a. med fokus på gennemførelse af et ungdomsforum 2018. Projekter som kan ansøges i foråret og efteråret 2018 vil have særlig prioritet på ungdomsprojekter og derudover har der været arbejdet på et nordatlantisk lederudviklingsprogram for unge.

Der blev afholdt en NORA Region Conference i Nuuk i dagene 1.-2. juni 2018 med fokus på entreprenørskab og innovationsundervisning. Naalakkersuisoq for Erhverv og Energi Aqqalu Jerimiassen åbnede konferencen.

Derudover planlægges afholdelse af en session i oktober 2018 for den Nordatlantiske tankesmire. Deres opgave er at levere politisk uafhængige anbefalinger om styrket samarbejde i Norden. Sidste års anbefaling angående krydstogsturisme er udkommet og kan findes på NORAs nyligt opdaterede hjemmeside www.nora.fo.

Nordatlantisk Udviklingsstrategi (NAUST)

Under det islandske formandskab i EK-R i 2014 blev der taget initiativ til udarbejdelse af en Nordatlantisk Udviklingsstrategi (NAUST) for Færøerne, Island, Grønland og Kystnorge på baggrund af en anbefaling fra OECD Territorial Review of the NORA Region.

Formålet med udarbejdelsen af NAUST er at skabe bedre regionale udviklingsresultater fra de instrumenter og samarbejdsprogrammer, som allerede findes. Dette skal ske ved bl.a. at inspirere til nye samarbejdsinitiativer og projekter rettet mod konkrete strategiske målsætninger og underliggende prioritetsområder.

Det er mange fælles udfordringer i den vestnordiske region. For at styrke strategiens regionale

relevans er det hensigten, at NAUST skal fokusere på udfordringer og muligheder knyttet til Vestnordens kendetegn – stor geografisk udstrækning, tyndt og spredt befolket kystsamfund og storslået natur.

Målsætningen er at identificere områder, der kan skabe indkomster til de små samfund i regionen. Både samarbejdsministrene og regionalministrene bidrager finansielt til udarbejdelse af strategien. Sekretariatsfunktionen har ligget hos NORA og der har været etableret en nordisk styregruppe for projektet.

NAUST strategien er med til at belyse hvordan der arbejdes med FNs 2030 bæredygtighedsmål i denne del af Norden.

Strategien er nu færdig og overdraget til NSK. Indholdet i NAUST vil bl.a. kunne understøttes ved det islandske formandskab i 2019.

Vestnordenfonden

Formålet med Vestnordenfonden er at fremme udviklingen af et alsidigt og konkurrencedygtigt erhvervsliv i Vestnorden, gennem lån til små og mellemstore virksomheder. Fonden fokuserer udelukkende på de vestnordiske lande, og primært på Færøerne og Grønland. Lånene ydes primært som et supplement til bankfinansiering med en rente, der typisk ligger under bankrenten.

I Grønland har man samlet de offentlige erhvervsfremmeordninger i en enhed under Greenland Holding (herunder Greenland Business), som koordinerer de forskellige erhvervsfremmeordninger. Vestnordenfonden har derfor et tæt samarbejde med Greenland Holding.

Vestnordenfondens finansiering er et nicheprodukt, da fonden i langt højere grad end bl.a. bankerne, er villig til at stille kapital til rådighed overfor højrisikoprojekter. Vestnordenfonden henvender sig i højere grad end nogen anden finansieringsyder i Grønland til virksomheder, der står med et finansieringsbehov til en konkret anlægsaktivitet.

I Grønland har Vestnordenfonden en stor del af sine udlån hos hoteller og turistvirksomheder. De øvrige udlån har hovedsagligt været til håndværksvirksomheder.

Vestnordenfonden har siden 1988 udbetalt lån for ca. 440 mio. kroner. Fondens samlede udlån ultimo 2017 var på i alt 95 mio. kroner. Fonden havde i 2017 en egenkapital på ca. 122 mio. kroner.

I 2017 udlånte Vestnordenfonden i alt 16 mio. kroner fordelt på 3 grønlandske projekter 1) Nuka Hostel 9 mio., 2) Hotel Qaqortoq 4,5 mio. og 3) Arne Niemann (passagerbåd) 2,5 mio.

Nordregio

Nordregi har et budget på ca. 10,8 mio. kroner og søger derudover selv en række EU projektmidler. Nordregio er forvaltningsorgan for de tre arbejdsgrupper under EK-R med fokus på 1) Bæredygtig distriktsudvikling, 2) Innovative og resiliente regioner og 3) Bæredygtige byer og byudvikling.

Nordregio er et ledende nordisk forskningsinstitut indenfor regional udvikling som gennemfører strategisk forskning på det regionalpolitiske område, for at udvikle vidensgrundlag for beslutningstagere på internationalt, nationalt og regionalt/lokalt niveau.

Ud over at stå for udarbejdelse af den tilbagevendende rapport *State of The Nordic Region*, skal Nordregio bidrage til at gennemføre og drive det nordiske regionalpolitiske samarbejde, med fokus på at udvikle og styre en social, økonomiske og miljømæssig bæredygtig udvikling i de nordiske regioner.

Gennem sin forskning skal Nordregio bidrage til bæredygtig vækst og et mere konkurrencedygtigt og innovativt regionalt Norden.

8. Bidrag fra Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender

8.1 Embedsmandskomitéen for regionalpolitik

Det er vedtaget et nyt samarbejdsprogram for regional udvikling og planlægning 2017-2020. Tre temagrupper er sat i gang indenfor områderne:

- 1) Bæredygtig distriktsudvikling
- 2) Innovative og resiliente regioner
- 3) Bæredygtige byer og byudvikling.

Arbejdet gennemføres i praksis gennem tre temagrupper tilknyttet de respektive områder. Grupperne har repræsentanter fra nationalt og regionalt niveau i de fem landene og Grønland, Færøerne og Åland samt grænsekomitéerne og NORA. Nordregio er sekretariat for grupperne.

Fra grønlandsk side er bl.a. Landsplan under Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender repræsenteret i arbejdsgrupperne.

Regionalsektoren har i løbet af 2016 afsluttet projekterne i samarbejdsprogrammet for regional udvikling 2013-2016. De fire arbejdsgrupper under programmet har færdiggjort arbejdet, og en række rapporter indenfor de fire fagområder er publiceret.

Arbejdsgruppen for demokrati og velfærd har udviklet det interaktive værktøj Nordmap som eksempel på, hvordan social innovation kan bidrage til udviklingen i spredt befolkede områder, samt hvordan indvandrere kan integreres på arbejdsmarkedet.

Arbejdsgruppen for bæredygtig regional udvikling i Arktis har belyst forudsætningerne for at få unge mennesker til at blive boende eller flytte tilbage til arktiske områder. Gruppen har vist, hvordan turismen og andre erhverv kan bidrage til økonomisk vækst og har med udgangspunkt i studier af 12 arktiske lokalsamfund udarbejdet anbefalinger for regional udvikling.

Arbejdsgruppen for grøn tilvækst- innovation og entreprenørskab har gennemført analyser af bio-økonomi i industriel symbiose, analyseret forudsætningerne for grøn omstilling i regionerne samt gennemført en omfattende formidlingsturné i Norden.

Arbejdsgruppen for bæredygtige byregioner har præsenteret metoder for god styring (governance) på tværs af sektorer og administrative grænser og har analyseret og udviklet nye planlægningsværktøjer med hjælp af GIS. Desuden er der arbejdet på en udvikling af begrebet social bæredygtighed samt bidraget til øget dialog mellem nordiske byregioner.

I 2017 er der udarbejdet arbejdsplaner for de tre nye temagrupper under samarbejdsprogrammet samt gennemført aktiviteter indenfor rammen af samarbejdsprogrammet. I starten af maj 2018 deltog Grønland bl.a. i en workshop på Færøerne. Der vil løbende blive gennemført workshops, studie-ture og anden type kompetenceopbygning. Der vil også blive igangsat en videre kortlægning af pågående processer og behov i de forskellige lande.

Temaerne i det nye samarbejdsprogram 2017 - 2020 er relevant i en grønlandsk sammenhæng, når snakken falder på eksempelvis bæredygtig udvikling af vores bosteder og styrkelse af de regionale vækstpotentialer i hele landet. Plandage 2018 blev afholdt med fokus på bæredygtig udvikling i forbindelse med større infrastrukturprojekter som eksempelvis nye lufthavne og deltagelse af alle 5 kommuner er med til at skabe en dialog om strategisk, regional by- og bygdeudvikling som vil kunne videreføres og drøftes i nordisk sammenhæng. Hvis vi fuldt ud skal udnytte de mange muligheder som ny teknologi og digitalisering i dag muliggør, er det nordiske samarbejde inden for regio-

nalplanlægning og udvikling en vigtig kilde til inspiration, netværk og mulig finansiering af udviklingsprojekter.

8.2 Nordisk Ministerråds arbejdsgruppe for bæredygtig udvikling

Denne arbejdsgruppe er nedsat af samarbejdsministrene, og Selvstyret repræsenteres af Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggendes Landsplanafdeling. Arbejdsgruppen fik tilbage i marts 2016 til opgave at udarbejde et forslag til et program for en fællesnordisk opfølgning på FN's nye 2030 mål for bæredygtig udvikling. Initiativet har titlen: Nordiske løsninger på globale samfundsudfordringer.

I programforslaget "*Generation 2030*" - *Nordisk program för genomförandet av Agenda 2030 och den nordiska hållbarhetsstrategin "Ett gott liv i ett hållbart Norden"* gives et bud på, hvordan de nordiske lande kan samarbejde om at realisere Agenda 2030 i Norden i perioden 2017 - 2020. Programforslaget er blevet til på baggrund af en omfattende kortlægning af arbejdet med bæredygtighed i Norden, der blev gennemført i 2016 af Gaia Consulting Ltd och Stockholm Environment Institute og samlet i rapporten *Sustainable Development Action – The Nordic Way*. I foråret 2017 er der desuden gennemført høringsprocesser af samtlige ministerråd og embedsmandskomiteer under Nordisk Ministerråd samt civilsamfundsaktører i Norden.

Nordisk Ministerråd skal inden for rammerne af programmet arbejde med hele Agenda 2030 som en helhed, men for perioden 2017 - 2020 foreslår programmet at fokusere på ét af verdensmålene "Ansvarligt forbrug og produktion" (mål 12) som et globalt mål, der kræver en særlig opmærksomhed i Norden. Programmet har derudover et særligt fokus på, hvordan vi kan involvere og engagere nordiske unge i arbejdet, hvilket også afspejles i programmets titel: "*Generation 2030*".

8.3 FN's 17 globale udviklingsmål

FNs generalforsamling vedtog den 25. september 2015 de 17 nye verdensmål for en bæredygtig udvikling eller *Sustainable Development Goals* – de såkaldte SDG'er. Hele verden har fået nogle nye fælles bæredygtigheds mål at forholde sig til - de 17 udviklingsmål er globale og vil gælde for alle lande. Det er forventningen, at landene formulerer nationale mål og delmål på grundlag af de globale mål. Målene i den nye 2030 dagsorden er i sagens natur meget brede og overordnede, men giver alligevel nogle ret klare pejlemærker for de indsatser og prioriteringer verdenssamfundet ønsker sat på dagsordenen.

Det handler om ligestilling, børns rettigheder, uddannelse til alle, fredelige samfund og retssikkerhed, vand, energi, miljø og klima, gældsudvikling, bæredygtig inklusiv vækst, bæredygtig ressourceudnyttelse, kulturel mangfoldighed og social sammenhængskraft ved større reformer og store forandringer i erhvervsstrukturen – alt sammen af stor relevans for dagens Grønland.

I et internationalt og nordisk perspektiv har man i mange år operationaliseret arbejdet med bæredygtighedsbegrebet i tre dimensioner: økonomisk bæredygtighed, social bæredygtighed og miljømæssig bæredygtig. Grønland fik i den seneste nordiske strategi indsat kulturområdet ud fra en argumentation om, at det naturligt udgør en 4. dimension. Bæredygtig udvikling kan beskrives som en vision for fremtiden. Bæredygtig udvikling er at tage ansvaret for resultaterne af det, vi gør nu og her, og som samtidig har konsekvenser for andre til en gang langt ud i fremtiden eller for andre, der lever et andet sted. Det handler om at sikre en udvikling, der imødekommer et samfunds øjeblikkelige behov uden at gå på kompromis med de fremtidige generationers muligheder for at sikre sig deres behov.

I det nordiske samarbejde under Nordisk Ministerråd har arbejdet med bæredygtig udvikling længe været højt prioriteret. Den nordiske holdbarheds-/bæredygtighedsstrategi med dertil hørende holdbarhedsindikatorer har i en årrække fungeret som pejlemærke for samarbejdet.

Som opfølgning på FN's SDG dagsorden er det besluttet, at arbejdet med bæredygtig udvikling i det nordiske samarbejde skal koordineres med de 17 nye udviklingsmål, og at det herunder skal afdækkes, om de nordiske indikatorer evt. skal suppleres med nye indikatorer.

Den nationale opfølgning og implementering af SDG 2030 dagsordenen i Grønland vil i første omgang fokusere på en systematisk kortlægning af allerede eksisterende initiativer og strategier i Selvstyret. Dette arbejde forventes færdigt i løbet af 2018.

Arbejdet med at sikre en bæredygtig udvikling er naturligt at integrere i den almindelige strategiudvikling og bør ikke ses som en løserevet opgave for særligt interesserede, hvis de politiske målsætninger om bæredygtighed skal omsættes til konkret handling. FN's 17 globale udviklingsmål er en oplagt mulighed for at sikre en større grad af transparens og sammenhæng mellem kortsigtede og langsigtede initiativer og indsatser i Selvstyrets enkelte fagdepartementer, så bæredygtig udvikling er udgangspunktet og indgår som en integreret del af strategierne på deres områder.

Den overordnede centrale koordinering af bæredygtig udvikling forestås i Grønland af Departementet For Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsaffærender (Afdelingen for landsplanlægning).

8.4. Arbejdsliv

Netværk for Voksnes Læring (NVL)

Valideringsnetværket arbejder med at synliggøre og undersøge validering af voksnes erhvervs erfaringer til brug for f.eks. alternativ indgang til voksenuddannelser eller indgang til kvalificeret arbejdskraft. Dette sker i dialog med nogle uddannelsesinstitutioner samt Majoriaq. Valideringsnetværksmedlemmets arbejde samt samarbejdet med andre nordiske valideringsnetværk har stor relevans i Grønland, eftersom antallet af ufaglærte voksne medarbejdere i erhvervslivet er stort.

Ministerrådet for Arbejdsliv (MR-A)

Grønland deltager i Embedsmandskomiteen for Arbejdsliv med det formål at søge en opprioritering af midler afsat til undersøgelser af udkants- og vestnordiske interesser og styrke erfaringsudvekslingen med de øvrige nordiske lande.

Interessen for Grønlands udvikling er fortsat positiv og stor i Norden og især fokuseret omkring Grønlands potentielle udnyttelse af råstoffer og turisme herunder brugen af arbejdskraft i forbindelse med dette og indsatserne omkring opkvalificering, bl.a. af unge ledige. Det fortsatte arbejde med at præsentere grønlandske interesser bærer frugt i nordiske sammenhæng og hjælper med til at rette eventuelle misforståelser omkring Grønland.

Grønland deltager ligeledes i arbejdsmiljøudvalget og orienteres løbende om arbejdet i arbejdsmarkedsudvalget og arbejdsretsudvalget. Grønland deltager desuden i den mere uformelle Embedsmandskomité for Integration (EK-I).

Embedsmandskomitéen for Arbejdsliv (EK-A)

I Embedsmandskomitéen for Arbejdsliv arbejdes der ud fra følgende temaer i perioden 2018-2021:

- 1) Fokus på match mellem udbud og efterspørgsel på kompetent arbejdskraft samt øgning af arbejdsdeltagelsen særligt blandt udsatte grupper.
- 2) Styrkelse af godt arbejdsmiljø på arbejdspladserne for både kvinder og mænd, bl.a. ved at forebygge arbejdsrelaterede sygdomme og skader samt afskaffe uacceptable arbejdsforhold.
- 3) Sikring af god balance mellem lønmodtagerbeskyttelse og fleksibilitet samt varetagelse af den nordiske trepartsbaserede arbejdslivspolitik.
- 4) Styrkelse af integration, lige muligheder og mobilitet på det nordiske arbejdsmarked.

Arbejdsmiljøudvalget

Nordisk Arbejdsmiljøudvalg har til opgave at bidrage til gennemførelsen af samarbejdsprogrammet på arbejdslivsområdet i Nordisk Ministerråd. Arbejdsmiljøudvalget bevilger ligeledes projektmidler til nordiske projekter.

På grund af arbejdet med overtagelse af arbejdsmiljøområdet på land er det vurderet hensigtsmæssigt, at Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender fremadrettet deltager i Arbejdsmiljøudvalget. Ved en eventuel overtagelse af arbejdsmiljøområdet på land vil det være relevant også fremadrettet at inddrage det grønlandske arbejdstilsyn i denne proces.

Arbejdsmarkedsudvalget

Udvalget skal styrke og udvikle det nordiske samarbejde indenfor beskæftigelsespolitik, arbejdsmarkedspolitik generelt samt arbejdsmarkedsforskning.

Grønland indgår ikke pt. i udvalgets arbejde, men bliver løbende orienteret om sager og status m.v. Nogle af de temaer, der skal drøftes fremadrettet i udvalget, er deleøkonomi og ikke mindst fremtidens arbejde og fremtidens arbejdsmarked. Sidstnævnte tema (*future of work*) er ligeledes det centrale fokus, når ILO fejrer 100 års jubilæum i 2019. Bl.a. Sverige og Finland har nævnt, at de kommende formandskabsprogrammer fra disse lande vil have fokus på dette område.

Arbejdsretsudvalget

Udvalget skal blandt andet udveksle information og erfaringer indenfor Norden på det arbejdsretslige område. Derudover skal det iværksætte projekter, der har at gøre med arbejdsret og løbende vurdere og følge op på igangværende projekter.

Grønland indgår ikke pt. i udvalgets arbejde, men bliver løbende orienteret om sager og status m.v. Derudover foregår der arbejdsmarkedsrelateret arbejde i en nordisk-baltisk-polsk EU-informationsgruppe, som har fokus på hovedsageligt at følge op på EUs arbejde indenfor arbejdsmarkedspolitik, arbejdsrelateret lovgivning og arbejdsmiljø.

Bilag 1. Ressortfordeling i forhold til opdeling af ansvarsområder for Naalakkersuisut på de 10 ministerråd.

Departement	Naalakkersuisoq	Ministerråd
Formandens Departement	Formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen	Nordiske statsminister møder

Departementet for Natur og Miljø		og Nordisk Råd. ² Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima (MR-MK).
Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked, Indenrigs- anliggender og Nordisk Samar- bejde	Naalakkersuisoq for Råstoffer, Arbejdsmarked, Indenrigs- anliggender og Nordisk Samar- bejde Vittus Qujaukitsoq Samarbejdsminister for Grøn- land i Nordisk Ministerråd	Nordisk Ministerråd. Samar- bejdsministrene (MR-SAM). Nordisk Ministerråd for Ar- bejdsliv (MR-A). Nordisk Ministerråd for Bære- dygtig Vækst (MR-VÆKST). Vedr. Regionalpolitik. ³
Departementet for Finanser	Naalakkersuisoq for Finanser Pele Broberg	Nordisk Ministerråd for Øko- nomi og Finanspolitik (MR- FINANS).
Departementet for Sundhed og Forskning	Naalakkersuisoq for Sundhed og Forskning Doris J. Jakobsen	Nordisk Ministerråd for Social og Helsepolitik (MR-S) vedr. sundhedsområdet. ⁴ Nordisk Ministerråd for Lige- stilling (MR-JÄM) Nordisk Ministerråd for Ud- dannelser og Forskning (MR-U) vedr. Forskning ⁵
Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug	Naalakkersuisoq for Fiskeri, Fangst og Landbrug Erik Jensen	Nordisk Ministerråd for Fiskeri, Havbrug, Jordbrug, Levned- smidler og Skovbrug (MR-FJSL).
Departementet for Sociale og Justitsområdet	Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender og Justitsområdet Anthon Frederiksen	Nordisk Ministerråd for Social og Helsepolitik (MR-S) vedr. socialområdet. Nordisk Ministerråd for Lov- samarbejde (MR-LAG).
Departementet for Erhverv og Energi	Naalakkersuisoq for Erhverv og Energi Aqqalu Jerimiassen	Nordisk Ministerråd for Bære- dygtig vækst (MR-VÆKST). Vedr. vækst.
Departementet for Uddannel- se, Kultur og Kirke	Naalakkersuisoq for Uddannel- se, Kultur, Kirke og Udenrigs- anliggender Vivian Motzfeldt	Nordisk Ministerråd for Ud- dannelser (MR-U). Vedr. ud- dannelser.

² Alle medlemmer af Naalakkersuisut har taleret i Nordisk Råd.

³ MR-VÆKST ledes af de nordiske ministre for Erhverv, Energi og Regionalpolitik.

⁴ MR-S ledes af de nordiske social og sundhedsministre.

⁵ MR-U ledes af de nordiske uddannelses- og forskningsministre.

Departementet for Udenrigs- anliggender		Nordisk Ministerråd for Digitalisering 2017 – 2020 (MR-DIGITAL).
		Nordisk Ministerråd for Kultur (MR-K).
		NORDBUK (Nordisk Børne- og Ungekomité).
Departementet for Boliger og Infrastruktur	Naalakkersuisoq for Boliger og Infrastruktur Simon Simonsen	

Bilag 2. Ressortfordeling i forhold til opdeling af ansvarsområder for Naalakkersuisut på de 11 ministerråd inden udskrivelse af valg til Inatsiartut den 24. april 2018.

Formand for Naalakkersuisut & Naalakkersuisoq for Miljø og Natur	Kim Kielsen	Nordiske statsministtermøder og Nordisk Råd. ⁶ Nordisk Ministerråd for Miljø.
Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter	Aqqaluaq B. Egede	Nordisk Ministerråd for Finans. (MR-Finans) samt Fysisk planlægning under MR-NER og Bæredygtig udvikling under MR-SAM.
Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk samarbejde	Agathe Fontain	Nordisk Ministerråd. Samarbejdsministrene (MR-SAM). Nordisk Ministerråd for Social og Sundhed (MR-S). <u>Vedr.</u> ⁷ . Sundhedsområdet.
Naalakkersuisoq for Fiskeri, Fangst	Karl Kristian Kruse	Nordisk Ministerråd for Fiskeri, Jordbrug, Skovbrug og Levnedsmidler. (MR-FJSL). <u>Vedr.</u> Fiskeri, Skovbrug og Levnedsmidler.
Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi	Hans Enoksen	Nordisk Ministerråd for Næring (Erhverv), Energi og Regional. (MR-NER) <u>Vedr.</u> Erhverv, Energi og Regionaludvikling. Nordisk Ministerråd for Arbejdsmarked. (MR-A). Ad hoc ministtermøder om indvandring mv.
Naalakkersuisoq for, Sociale anliggender, Familie, Ligestil- ling og Justitsområdet	Sara Olsvig	Nordisk Ministerråd for Social og Sundhed (MR-S). <u>Vedr.</u> Socialområdet. Nordisk Ministerråd for Ligestilling, (MR- Ligestilling). Nordisk Ministerråd for Lovsamarbejdet (MR-Lov).
Naalakkersuisoq for Uddan- nelse, Kultur, Forskning og Kirke,	Doris J. Jensen	Nordisk Ministerråd for Uddannelse og forskning (MR-U). Nordisk Ministerråd for Kultur (MR-K). Ad hoc ministtermøde <u>vedr.</u> Digitalise-

⁶ Alle medlemmer af Naalakkersuisut har taleret i Nordisk Råd.

⁷ Vedr. Dette angiver at det pågældende medlem af Naalakkersuisut er ansvarlig for den del af det pågældende ministerråds virke.

		ring
Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og landbrug	Suka K. Frederiksen	Nordisk Ministerråd for Fiskeri, Jordbrug, Skovbrug og Levnedsmidler. (MR-FJSL).Vedr. Landbrug og Skovbrug.
Naalakkersuisoq for Kommuner, Bygder, Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger	Erik Jensen	Nordiske møder for ministre med ansvar for kommunale spørgsmål.

Bilag 3. Oversigt over støtte fra Nordens Institut i Grønland (NAPA) til nordiske projekter.

Støttens art	aktiviteter	Bevilget støtte
Projektstøtte fra Nordens Institut i Grønland (NAPA)	Bl.a.: Danseprojekter Udstillingsprojekter Teaterforestillinger Koncerter workshops bogudgivelser filmproduktion folkedanserstævner	Ca. 1,1 mio. kr.
Rejsestøtte fra Nordens Institut i Grønland (NAPA)	Bl.a.: studierejser deltagelse i kulturelle arrangementer og kunstprojekter deltagelse i festivaler og koncerter deltagelse i konferencer og workshops deltagelse i netværksmøder deltagelse i klaverkursus og strygerstævne	Ca. 1,9 mi. Kr.

Bilag 4. Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (Støttemidler fra Nordisk Ministerråd til grønlandske projekter i 2018).

Projektitel og støttemodtager	Aktiviteter	Bevilget støtte
Arctic Circle Business på vegne af Qeqqata Kommunia	Nordisk workshop om nyttiggørelse af restråstoffer fra hvidfisk med fokus på grønlandske forhold. Sisimiut september 2018.	350.000 DKK
Nordisk Fiskerikontrol Netværk. 2018. GFLK.		600.000 DKK

Bilag 5. Departementet for Erhverv og Energi. NORA projektstøtte i 2017, hvoraf flere af projekterne har direkte grønlandsk involvering.

Projekt navn	Indhold/formål	Beløb i DKK
Blå line	Udvikling af akvakulturteknikere i for af uddannelser for unge fra 16-årsalderen.	500.000 DKK
Stormturisme	Identificering af samarbejdspartnere som skal etablere stormturisme som rejsekoncept om vinteren.	50.000 DKK
Klyngesamarbejde	Udvikling af modeller for bæredygtig udvikling af lokale klynger.	500.000 DKK
Vestnordisk biopanel	Etablering af vestnordisk bioøkonomipanel der skal komme med indspil til det nordiske panel.	300.000 DKK
Nordic Storytelling	Markedsføringsrettet netværksdannelse mellem deltagere og destinationer indenfor oplevelsesturismen.	75.000 DKK
Kystkulturer og museer	Erfaringsdeling af landes fiskerihistorie, samt procedure for fælles udstilling.	200.000 DKK
Hydrogenlæringsnetværk	Generering og deling af kundskab om hydrogenværdikæder i tyndt befolkede områder.	475.000 DKK
Elektificering af både og skibe	Design af helelektrisk fremdriftssystem for fartøj til kommerciel anvendelse.	435.000 DKK
Filmsamarbejde	Talent-lab for 10-12 filmmagere bl.a fra Grønland.	120.000 DKK
Arktisk vandforsyning	Vurdering af eksisterende løsninger samt at udvikle alternative løsninger.	500.000 DKK
Støtte i alt 2017		3.155.000 DKK